

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadóért felelős: Rubinek Gyula az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Buday Barna.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1909 október 19. d. u. 4 órakor. Közgazdasági szakosztály ülése.
" " 21. d. e. 10 órakor. Igazgató-választmány ülése.

Meghívó

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgató-választmányának, valamint a „Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége” végrehajtó-bizottságának

1909. évi október hó 21-én (csütörtökön) d. e. 10 órakor a „Köztelek” székházának (Budapest, IX., Köztelek-utca 8.) nagytermében tartandó

III. rendes ülésére.

Tárgyak:

A) Közösen elintézendő ügyek:

1. A múlt ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
3. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének 1910. évi költségvetése.
4. Vidéki gazdasági egyesületi titkárok nyugdíjgye.
5. Az 1910-re tervezett dán- és svédországi tanulmányut előkészítése.
6. A Somogy megyei G. E. átirata a takarmánykivétel korlátozása tárgyában.
7. Földművelésügyi miniszter a Campbell-féle talajművelési rendszernek Északamerikában való tanulmányozására két tanulmányi ösztöndíjat utalványoz.
8. Kiküldetések az ujonnan szervezendő kivándorlási tanácsba.
9. Rodiczky Jenő dr. üdvözlése állami szolgálatba lépésének 40 éves jubileuma alkalmából.

A közgazdasági szakosztály javaslatai:

- a) A szakosztály megalakulása.
- b) Állásfoglalás az osztrák államvasuti tarifareformmal szemben.
- c) Bács-Bodrogm. G. E. javaslata az elemi károkat megállapító bizottságok újjászervezése iránt.
- d) Magyar Gazdaszövetség javaslata a bukovinai csángók időszakos munkásokul való alkalmazása tárgyában.

Tudomásul veendő:

- a) Földművelésügyi miniszter leirata a buenos-airesi kiállításon való részvétel tárgyában.
- b) Földművelésügyi miniszter leirata a berlini bizóállatkiállítás tárgyában.
- c) Földművelésügyi miniszter a faiskolai pályázatok eredményéről értesít.
- d) Földművelésügyi miniszter a Németországba irányuló bor- és mustküldemények új vizsgálati rendjéről értesít.
- e) Földművelésügyi miniszter leirata a tejközpontok bizottság irodai költségeinek megtérítése tárgyában.
- f) Kereskedelemügyi miniszter leirata a gabonavámok felfüggesztése tárgyában.
- g) Kereskedelemügyi miniszter leirata a gödingeri cukorgyár részére kért szállítási díj-kedvezmények tárgyában.
- h) O. M. B. Nagybányán felállított bankmellékhelyéről értesít.
- i) Képviselő a hágai IX-ik nemzetközi állatorvosi kongresszuson.
- j) Képviselő a verseczi borászati kongresszuson.
- k) Képviselő a váci tenyészbaromfi kiállításon.
- l) Buenos-airesi kiállítási végrehajtó-bizottság meghívója.

B) Az OMGE. belügyei:

1. A múlt ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
3. Tagsági ügyek:
  - a) új tagok felvétele;

b) kilépő és elhunyt tagok törlése.

4. Egyesületi tanács javaslatai:

- a) Az OMGE. 1908/9. évi jelentésének bemutatása;
  - b) az OMGE. 1910. évi költségvetési előirányzata;
  - c) az OMGE. képviselő a dohánykivitel r.-t. igazgatóságában;
  - d) kiküldetések a vámügyi tanácsba;
  - e) földmívelésiskolai ösztöndíjak odaítélése;
  - f) póttag kiküldése a budapesti gyapju-ankéziók becselő-bizottságába;
  - g) az Országos Állatkiállításról szóló jelentés és számadások bemutatása;
  - h) az Országos Állatkiállítás végrehajtó-bizottságának átirata az állandó tenyészállatvásár telep létesítésének megszüreítése tárgyában;
  - h) Bozsik János egyesületi szolga nyugdíjazása.
5. Jelentés a mezőhegyesi nemzetközi szántógépversenyéről.
6. Folyó ügyek.

Budapesten, 1909 október hó 7-én.

Károlyi Mihály gróf s. k.
elnök.

Meghívó

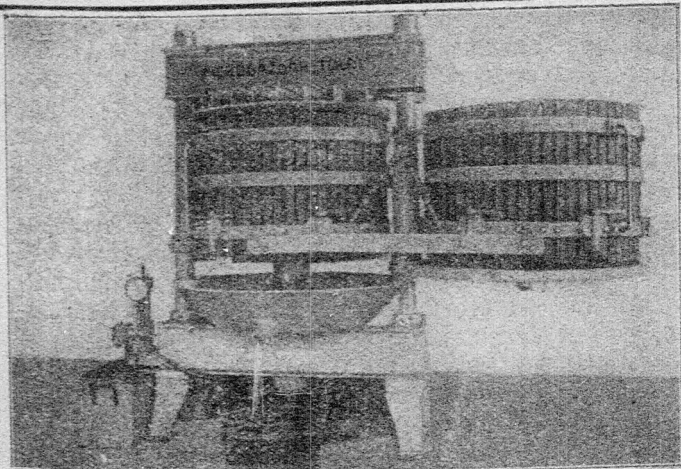
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

közgazdasági szakosztályának

f. évi október hó 19-én (kedden) d. u. 4 órakor a Köztelek tanácstermében (IX., Köztelek-utca 8., I. em.) megtartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Szakosztály megalakulása.
2. Állásfoglalás az osztrák vasuti tarifareform sérelmes intézkedései ellen.
3. A Magyar Gazdaszövetség javaslata

Ajánljuk a magyar gyártmányú „TOLDI” hidraulikus, „KINIZSI” orsós, valamint egyéb szerkezetű borsajtóinkat, szőlőzúzók, boggyózók, borszivattyúinkat stb., magyar prima bortömlőinket s az összes szüreti cikkeket a legjobb minőségben, gazdáknak legjutányosabb árak mellett.

Most jelent meg szüreti, pinczegazdasági árjegyzékünk, melyet kívánatra ingyen és bérmentve megküldünk.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

a bukovinai csángóknak időleges munkásokul való alkalmazása iránt.

4. Bácsbodrogvármegyei Gazd. Egyesület indítványa az elemi károkat megállapító bizottságok ujjaszervezése tárgyában.

Budapest, 1909 okt. 12.

Zselénski Róbert gróf s. k.,
szakosztályi elnök.

Jelzalogkölcson.

Felhívjuk a gazdaközönség figyelmét arra, hogy az OMGE. üzemi osztályának működési terét újabb azzal bővítettük ki, hogy azon gazdák érdekében, akik birtokukra jelzalogos kölcsönöket óhajtanak felvenni, ha ez ügyben hozzánk fordulnak, erre a célra alkalmazott szakértőnk ilyen kölcsönök előnyös megszerzésében kezökre jár és az ezzel járó teendőket elvégzi.

Igazgató.

Felhívás.

Alapszabályaink 50. §-a és ügyrendünk 19. §-a értelmében az egyes szakosztályok tilésein minden egyesületi tag résztvehet és felszólalhat ugyan, de szavazati joggal csak az igazgatóválasztmány által három évre megválasztott szakosztályi tagok, az egyesület többi tagjai közül pedig azok bírnak, akik egyik vagy másik szakosztályban való közreműködésre az illető szakosztály elnökénél vagy a titkári hivatalnál a szakosztályok őszi megalakulása előtt, vagy azt követőleg négy héten belül jelentkeznek.

Felhívom tehát egyesületünk igen tisztelt tagjait, hogy amennyiben valamelyik vagy esetleg több szakosztály f. évi működésében tanácskozási és szavazati joggal résztvenni kívánnak, szíveskedjenek ebbeli szándékukat a fent jelzett határidőn belül az OMGE. titkári hivatalával írásban közölni. Ügyrendünk 19. §-a értelmében az egyesület szakosztályai a következők: a) közgazdasági, b) irodalmi és tanügyi, c) földművelési és növénytermesztési, d) állattenyésztési és állategészségügyi, e) mezőgazdasági ipari, kereskedelmi és üzemi szakosztály.

TÁRCZA.

Őszi sneffezés.

Írta: Bársony István.

Ez alatt maholnap már csak az erdei sneffezést lehet majd érteni, pedig a mocsári sneff volt az valaha, amelyből az ősz rengeteg zsákmányt kínált azoknak, akik rem röstelték a sárban-izsápban járás keservességét s amellet jól lőttek.

Mird kevesebb azoknak a száma, akik ebből, legalább úgy ahogy, még ma is kiveszik a részüket. Nem is csuda; hisz' napról-napra fogy a jó mórnsneffes területünk; s ami volna is, éppen őszre nem az már, aminek lennie kellene s ami régen volt. Nyáron át ugyanis könnyen kiszáradnak azok a zombikosok és erek, ahol tavasszal, a hóolvadás után s egy pár langyos esőtől olyan pompás tócsogók támadnak, hogy öröm bennök vadászni. Amint hogy egyáltalában kell-mesebb és kényelmesebb a tavaszi mórnsneffezés, mint az őszi, mert a tavaszi sár nem olyan ragadós, tehát nem is olyan nehezen járható, mint a marhatiporta nyári dagvány, ami néha szurokszerűen sűrű és pedig annál inkább, minél többet degasztja a jószág, kivált a szarvasmarha, amely tavasszal még kint sincs akkor, amikor a java mórnsneffezés évadját éljük, úgy márczius 20. és 30. között. Ami a tavaszi mórnsneffezést egyébiránt is fölébe téteti velem az őszinek, az a végzetlenül kellemes levegő, a kikelet enyhe fuvalma, aminek a lengése szinte ujjaélesíti az embert. Aztán a virágos, gólyahíres laposok gyönyörű tájképe s végül

Azoknak a t. szakosztályi tagoknak, akiket 1907-ben választott meg az igazgatóválasztmány az egyes szakosztályok tagjaivó, nem kell jelentkezniök, mert megválasztásuk érvénye 1910. év őszéig tart.

Budapest, 1909. október hó 7.

Károlyi Mikály gróf s. k.,
elnök.

Bomlás utján.

Hogy is mondja a latin? Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur. Már kis gimnazista korunkban ez az első tudományos axioma, amit a fejünkbe vernek.

Később pedig nincs az a társas gyülekezet lett légyen bármely czélú, ahol nem az egyetértés szükségességét hangoztatnák ékesnél-ékesebb szölamokban.

Meg is van az eredmény. Sehol se nagyobb a széthuzás, mint köztünk magyarok között és sehol sem nagyobb az egyetértés, mint ellenségeinknél idebennt és odakünt abban, hogy kelljen a magyarságnak, az országnak ártani.

Nézzük csak Ausztriát, ahol a nemzeti-ségek a parlamentben valóságos politikai vitustánczot járnak, komoly munkára képtelenek, de azért kormány, parlament és közvélemény egyik abban, ha a magyar érdekeken kell ütni egyet.

És tiszteletet érdemlő az a következtetés a váltakozó osztrák kormányokban, amelylyel a velünk való érintkezés egész vonalán érvényesíteni tudják velünk szemben az osztrák gazdasági érdekeket.

Szinte érthetetlen, hogy a politikai felfordultság közepette, hol veszi az osztrák kormány a kellő időt, nyugalmat és megfontoltságot fontos gazdasági ügyek intézéséhez. Mert az osztrák kormányok változása nekünk sohasem hoz könnyebb-

séget sőt súlyosan érezzük annak a német közmondásnak az igazságát, hogy: „selten kommt etwas besseres nach.“

Nálunk a legerősebben álló parlamenti kormány sem oly erős, mint a politikailag legtehetőlenebb osztrák kormány a közös természetü ügyek intézésénél.

Ennek pedig megvan a maga természetes magyarázata. Az osztrák kormány-nak mindegyike legalább az egyik törvényhozási tényező feltétlen támogatására és bizalmára s visszavonulása esetén elismerésére számíthat s ez az uralkodó. Az osztrák kormány még ma is összeállításában tulnyomólag az abszolút uralkodói akarat kifolyása, amelyre minden viszonyok között támaszkodhatik.

Nálunk ez nem így van. Nálunk csak parlamenti kormányok képzelhetők, melyek a parlamenti többségben gyökereznek, amely többség bizalma kellene hogy a kormány legnagyobb erőssége legyen.

Hogy ez a bizalom mennyit ér, annak nap-nap után fényes példáit láthatjuk. Kormányainkat rendszerint nem az ellenzék, hanem az uralkodó többség széthuzása buktatja meg, úgy hogy a távozók még felette jól járnak, ha működésüket és személyüket nem a hazaárulás nálunk felette közkeletű bélyegével látja el az őket eladdig támogató többség.

S míg a külföld parlamentáris országai-ban az egyszer bukott kormányférfi többször kormányra juthat, nálunk a bukottakkal a közvélemény oly kegyetlenül bánik el, hogy ha kivételesen mégis valaki ujjonnan szerephez jut, mindenki arczára önkéntelenül egy kérdőjel rajzolódik annak a kérdésnek kifejezőjeképp, hogy tulajdonképp hogy is mert az illető politikailag feltámadni.

Ez az oka azután, hogy a mi politikai

nem magam látom vala, el se hinném talán. De azóta se volt ilyen remek látványban részem. Ennek már vagy kerek husz eszterdeje.

Mórnsneff, őszszel, ott, ahol nekiváó a hely, rendesen bőven van; s ami viszont a tavasz-nál kecsgetőbb helyen, az, hogy sokkal bizonyosabbra megy az ember. Tavasszal: ma van, holnap nincs, vagy alig van. Azután megint van, megint nincs; ahogy a vonulások vándorlás az érkező és távozó tömegeket elosztja. Őszszel ellenben mindig van, amíg csak bucsuzóra fel nem kerekedik; őszszel kitart egy helyen hosszabb ideig is és amíg nem kényszerül vele: nem mozdul, nem vonul el. A jó mórnsneffező hely is lehet tavasszal egyes napokon üres, vagy csak gyéren népes. Őszszel ellenben az ilyen mindig népes, amíg a szezon tart.

Ha pedig már most azt kérdeznék tőlem valaki: mikor legjobb hát az őszi mórnsneffezés? sok vadászember számára meglepő feleletet érnék. A jó meleg októberi napot mondanám legjobbnak. Amikor már örülünk a verőfénynek, nem úgy, mint augusztusban és szeptemberben, amikor még az összerostadásig elütközünk a kánikulai hőségétől. Kivált a jó mórnsneffes, nehéz járást kívánó sárban. Igaz, hogy a mórnsneff ilyenkor vár be legjobban; de mit ér, ha egy-két órai lihegő erőlködés a végsőig kimerít? Megszűnik az élvezet a tulságos fáradságtól. Nem bírjuk az e'csigázó, tikkasztó sárdagasztást s ráadásul amit lövünk, elromlik egy pár óra alatt s az ördögé. Októberben ellenben az árnyék mindig hűvös, szinte jól sem esik a nap elől elbujni, mert érzi az ember, hogy a könnyű ki-

életünk sokkal egyént örül a kis ország ter- baj feltétlenül lamenti korm- zásoknál sohas- ség feltétlen t

Egy parlam- a legerősebb t- rének egyetlen- eredményeket- egy oly többsé- vezérei iránt b- lomra azok n- támaszkodhatn-

Ulvégre mi- a lehetőségek- ha valaminek- ségéről a veze- annak erőlteté- lásra vezet.

Ilyen kérdé- Politikai vezéré- döntt azokról a- ról, amelyek a- állanak.

Bármennyire- vezető megoldás- módunkban ann- tenni.

De ha az e- zését 1917-re- nélkül, ugyane- bankkérdés is, önálló bank cs- megvan a vá- annak magától- az önálló bank- bank intézmény-

Mig viszont- nak még nem-

melegedés után az- ban öt biztosítva- ellen, ha reggeltő- ki. A mozgásunk e- tartó, nem nagyo- kicsit messzebbre- lehet, mintha köze- kánk. Nem is hi- ember, hogy mily- az egyforma zson- ennyiről még biz- lövésünk sikerében- vagyunk. Igaz, hog- bokorban akad; ta- nehéz volna ezt a- kis madarat löni, h- kell hozzá, amit- alkalma elsajátítan- jó fogoly-vagy fács- még rosszul lőhető- ténhetik, ámbár a- válhat egyszersmin-

Legszébb a moc- legkiadósabb nyáron- október első felébe- zatlanul kedvező. 9-én és 19-én volt- az idén a pöstyéni- sokat mocsarazni, e- alig négy órai ké- huszonhatet, amivel- szok is megeléged- ennél a tavalyi ered-

Két nappal késő- sen fagyott; az én-

életünk sokkal több vezetésre hivatott egyént öröl meg, mint amennyit egy ily kis ország termelni tud. De a legnagyobb baj feltétlenül az marad, hogy a mi parlamenti kormányaink az osztrák alkudozásoknál sohasem támaszkodhatnak a többség feltétlen bizalmára.

Egy parlamenti kormányának pedig ez a legerősebb támasza, ez működése sikerének egyetlen biztosítéka. Ha mi kifelé eredményeket akarunk elérni, úgy előbb egy oly többséget kell teremtenünk, amely vezérei iránt bizalommal van, amely bizalomra azok minden körülmények között támaszkodhatnak.

Utóvégre minden ország politikája csak a lehetőségek határai között mozoghat s ha valaminek keresztülvihetősége lehetőségéről a vezérek is lemondanak, akkor annak erőltetése csak széthúzásra, bomlásra vezet.

Ilyen kérdés nálunk a bankügy például. Politikai vezéreink mindegyike meggyőződött azokról a leküzdhetetlen nehézségekről, amelyek az önálló banknak útjában állanak.

Bármennyire is óhajtanók e kérdés kedvező megoldását, hatalmi szóval nincs módunkban annak megvalósulását lehetővé tenni.

De ha az önálló vámterület berendezését 1917-re odáztuk az elv sérelme nélkül, ugyanezen alapon elodázható a bankkérdés is, annál is inkább, mert az önálló bank csak az egésznek része s ha megvan a vámterület önállósága, úgy annak magától értetődő következménye az önálló bank is, mert előbbi a közös bank intézményét teljesen kizárja.

Mig viszont az önálló bank felállításának még nem okvetlen következménye a

vámterület önállósításának bekövetkezése s így nagyon kérdéses, hogy azon közismert nehézségek tudatában, amelyek a bankönállóságnak jelenleg útjában állnak, nem okosabb, gazdaságosabb és célravezetőbb volna az erők elforgácsolása s a részlet erőszakolása helyett összefogni az összes politikai tényezőknek annak a gazdasági programnak a megvalósítására, amelyet a jelen átmeneti időszak feladatául megadnak felállítottunk, hogy tegyük erőssé a mezőgazdaságot megfelelő gazdasági politika inaugurálásával arra, hogy az 1917-ben bekövetkező gazdasági különválás terheinek elviselésére képes legyen.

Mert hiába erőltetjük mi a részletet, ha az egésznek megvalósítása megtörik majd annak a gyengeségén, akinek az új alkotás terheit viselni kell.

Az osztrák kormány ugyancsak komolyan veszi az 1917-iki határidőt. Erősen készülődik is reá. Nem is az első lépés az osztrák vasuti tarifareform, amely mélyen belegázol valósággal gazdasági életünkbe.

Vajjon ki adja meg erre részünkről a megfelelő választ, vajjon mivel ellensúlyozhatjuk a magyar mezőgazdaságra nehezedő terheket?

Kormányunk nincs s ki tudja, mikor lesz és senki se tudja, hogy milyen lesz. Teljesen védtelenül állunk az osztrák támadással szemben.

Azt mondják, hogy retorzióval élünk. Természetesen, ha nem megy másként a dolog, de hát ki fizeti megint csak a retorzió költségeit? A magyar mezőgazdaság. S vajjon osztrák, magyar vagy közös érdek-e, hogy egy gazdasági harcra keverdjünk bele, amelynek kimenetelét senki sem látja előre, de költségei nagy részét mi fizetjük.

De a vasuti tarifareform csak egy tünet, egy jelenség, egész láncolata a dolgoknak fonódik egybe, melyek végcéljukban Magyarország gazdasági megrontását, leköttetését és letörését célozzák.

S mi mégsem tudunk egyetértésre jutni, sem a harcban, sem a békés munkában, mert mi nem féljük a harcot, csak azután tartson ki benne mindenki. De aki a kitartásért felelősséget vállalni nem tud, az ne erőszakolja könnyelműen a harcot, mert annak eredménye felől nem lehet senki kétségben.

Mi nagyobb eredményeket várunk a békés, céltudatos munkától, amely ennek az országnak gazdasági megerősítését írja zászlajára, mert végül is ha fent is, lent is örökké a non possumus merev álláspontjára helyezkednek s ha széthúzásunkkal mindig újabb tápot adunk ellenségeinknek gazdasági gyengítésünkre, akkor csak egy út áll előttünk szabadon — a bomlás útja. R. Gy.

Mezőgazdasági szakoktatásunk.

(B. B.) Darányi miniszter megbízásából *Dubravszky* Róbert miniszteri tanácsos vaszkos kötetben ismereti mezőgazdasági szakoktatásügyi intézményeinket. Szerző 1909. évi Évkönyvnek nevezi ezt a munkát, mely azonban a valóságban egyáltalán nem tartalmaz adatokat az 1908/1909. tanévről s inkább csak a múlt évben megjelent különböző értesítők nyugodalmass kivonatának tekinthető. Találunk benne hat évre visszamenő adatokat a hallgatók számáról, a szülők vallási viszonyairól és az intézeti könyvtárak örvendetes gyarapodásáról, megtudjuk, hogy az egyes tanítószemélyzetek hány értekezletet és könyvet irtak; a szakoktatási intézmények szervezeti, tantervi, fegyelmis szabályait, továbbá a működésüket érdeklő miniszteri rendeleteket; alaposan megismerjük a könyvből, de nagyon hiányosak lévén a költségvetésekre vonatkozó adatok, az intézmények anyagi életét nem igen

melegedés után az árnyékban meghűhet. Ellenben ott biztosítva van a lőt vad a megromlás ellen, ha reggeltől alkonyatig nem belezük is ki. A mozgásunk a kelles langy melegben tartó, nem nagyon fárasztó s a sneff, ha egy kicsit messzebből kél is, csak úgy a miénk lehet, mintha közelről kelne, mert eléri a puskánk. Nem is hinné az ilyesmiben járatlan ember, hogy milyen nagy távolságnak látszik az egyforma zombikosban ötven lépés, pedig ennyiről még bizonyosnak kellene lennünk a lövésünk sikerében, ha tudniillik jó mórnsneff-övök vagyunk. Igaz, hogy jó mórnsneff-öv nem minden bokorban akad; talán nem is azért, mintha olyan nehéz volna ezt a gyorsan és szeszélyesen röplő kis madarat löni, hanem mert különös gyakorlat kell hozzá, amit kevés vadászembernek van alkalma elsajátítani. Lehet valaki például igen jó fogoly- vagy fázánlövő s a mórnsneffet azért még rosszul löheti; viszont megfordítva is történhetik, ámbár a jó mórnsneff-öv igen hamar válhat egyszersmind jó fogolylövővé is.

Legszebb a mocsári sneffvadászat tavasszal, legkiadósabb nyáron és meleg ősszel, legjobb október első felében, amíg az idő még változatlanul kedvező. A múlt esztendőben október 9-én és 19-én volt a legjobb mórnsneffezésem; az idén a pöstyéni kura miatt nem mertem sokat mocsarazni, de október 18-án mégis lőttem alig négy órai kényelmes vadászat alatt huszonhatot, amivel, azt hiszem, igényes vadászok is megelégedhetnének — mórnsneffből. (De ennél a tavalyi eredmények sokkal jobbak voltak.) Két nappal később, október 20-án, már erősen fagyott; az én mórnsneffjeim tehát ugyancsak

megvárták az utolsó napot is, amit itt tölthettek. Amikor fagyni kezd, akkor a mórnsneff sietve elvonul tőlünk. Ilyen tizenöt fokos hidegek, aminők most voltak, sürgősen kergetik jobb hazába.

Az erdei sneff más. Az csak ősszel érkezik vissza hozzánk, rendszerint októberben. Ámbár a hüvös szeptember is meghozhatja. Ilyenkor azután részben megpihen egy egy alkalmas helyen a vándorló sneff és hosszabb ideig is ott marad, ha állandó jó idő van; részben új meg új utas pótolja az előbit, amely már tovább ment. Az erdei sneffet a kisebb éjjeli fagy még nem kergeti el, mert az erdő harasztja alatt a talaj nem keményszik egykönnyen, sem pedig a gyors patak be nem fagy; annak a környéke kínálhat a sneffnek vadászterületet; holott a mocsári sneff táplálékkereső helye az iszap, ami a fagytól rögtön megkérgesedik s nem enged a hosszucsőrű gyöngye kutató szerzőszenének. Különbösen is ott a hidegtől mindjárt mélyebbre vonulnak a mocsár rovarjai és férgel, amikkel a mocsári sneff él.

Az erdei sneff októberben java időzését éli nálunk s ha az ősz fagy nélkül nyulik hosszúra, akkor még novemberben is jó szezonja lehet. Kivételes esztendőben a decemberi erdei sneff sem nagy ritkaság.

Hogy ez a remek madár más vadászvezetést kínál ősszel, mint tavasszal, azt a tapasztalt vadászember tudja. Persze, kérdés, kinek melyik tetszik jobban, a tavaszi-e, amikor a sneff élénken jelenti jöttét a huzás idején, vagy az őszi-e, amikor huzásban már egyáltalában nem szól a sneff, de hajtásban annál gazdagabb zsákmányt kínálhat, nem is szólva arról, hogy

az ősz sok más vadra is felszabadít bennünket s az októberi és novemberi sneffhajtásokban fázánt, foglyot, nyulat, sőt esetleg őzet is lőhetünk; holott, teszzen azt, a márciusi hajtás csakis sneffre történhetnének, de tulajdonképpen akkor is helytelen, mert a többi hasznos vad céltalan zavarása az ilyesmi, gyakran édes-keves snefferedményével összekötve.

A tavaszi sneffhuzás költői szépsége megveszteget, igaz; de a korrekt vadászembernek azért mindig rosszul eshetik, hogy amikor minden más pázró szárnyast (hasznosat) kimél: a sneffet éppen a szaporítás előtt irtják derűreborura. Ellenben ősszel itt is az az eset, hogy a fiatalokból veszszük ki a dézsma nagyobb részét s nem furdal bennünket emiatt a vadászlekiismeret, aminek tulságosan tágnak lenni csakugyan nem szabad.

S az őszi sneffhuzás? Nagyon téved, aki azt hiszi, hogy ebben nincs poézis. A hüvös, esőndes őszi estének remek szépségei vannak, csak nem mindenkinek van irántok elég érzéke. Persze, villanyozóbb a tavaszi madárdalos alkonyat, amikor a szürkület kezdetén, az utolsó rigóhang után, megezippan a huzó sneff és elkezd kortyogni. Már messziről is hallhatjuk, szinte bizonyosra várjuk-lezzük.

Ellenben ősszel hallgat s úgy suhan el fölöttünk az erdő nyilásán, hogy gyors szem és még gyorsabb kéz legyen, amelyik kellő időben nekiirányítja a puskát. Ez a folytonos figyelés fárasztó; nem való akárkinek. Sokan nem is próbálják — másodsor. Pedig a vadászt mindaz csak ingerelheti, ami a sikerét nehezebbé teszi.

ismerjük meg belőle. Hiányzik a könyv elejéről valamelyes összefoglalás, nyomát sem adja annak az évtizedes mozgalomnak, mely a mezőgazdasági főiskola létesítésére irányult; a gazdasági tanintézetek akadémiákká történt átszervezésének hatásáról és idáig való eredményeiről nem emlékezik meg; röviden: minden kommentártól és aktualitástól tartózkodik s ilyenformán sikerült összeszorítania az anyagot 480 oldalra, ami kerekén 30 nyomtatott iv. Atolvasása egy kellemes hetet biztosít.

Habár a könyv egyes részletekben terjengős, másokban hiányos, a leendő tanügyi embereknek kétségtelenül szolgálatot tehet. A laikus közönségnek sok a jóból egy ilyen vaskos munka, de hát nálunk nem a közönség számára csinálnak könyveket, hanem annak a néhány beavatottnak, kik meg vannak győződve arról, hogy ők maguk jobb könyvet tudnának írni s ennél fogva a számukra írott könyvet ők sem olvassák el.

Az állatorvosi főiskola ismertetésével indul meg a könyv; ezt követik a gazdasági akadémiák, a földmivesséskolák és a munkásképző iskolák. E'ol jár tehát a részlet, azután az egész. Csuespontján áll a szakoktatásnak az állat-egészségügy; ennek van egyetemi rangu főiskolája, európai tekintélyű tudós tanári kara és félmillió állami budgetje. Hatezer koronát költ az állam a fényes intézet révén minden okleveles állatorvosra; a mezőgazdasági főiskola „előmunkálataira” pedig tízezer korona átmeneti kiadást állít be (az állatorvosi főiskola költségvetésébe!), tehát nem egészen kétszer annyit szán erre a célra, mint amennyit egyetlen állatorvos kiképzésére áldoz. S aztán ha legalább azoknak az évek óta folytatott 10—20,000 koronás előmunkálatoknak az eredménye felől is hallanánk valamit. De még csak azt sem tudjuk, kik ezek az előmunkások és hol dolgoznak és mit dolgoznak? Alaprajzokat készítenek vagy már a cémentet keverik?

Végre az állatorvosi főiskola is a mezőgazdaságnak szolgál. Nem sokaljuk tehát a reá fordított kiadásokat, de látván azt, hogy ez az intézmény a tudományos művelődésnek mily erős otthonává vált, fájó érzéssel kiáltunk fel századszor és ezredszer: hát a mezőgazdasági ismeretek egyetemét átfoglaló tudományoknak miért nincs ilyen otthona s micsoda természet-fölötti akadály állhat útjában ennek a tüzhely-alapításnak, hogy évtizedes mozgalom után még mindig a kezdet elején állunk és hogy maga Darányi se tudta megcsinálni!

Az élet már bebizonyította, hogy az állatorvosi főiskola kiválóan képzett egyéneket ad át a gyakorlatnak és ennek bizonyára állattenyésztésünk látja hasznát. Mi tehát ugyancsak nem emelhetünk kifogást az ellen, hogy minél jobb állatorvosaink legyenek. De ugyálszik, az élet nem eléggé honorálja a megdrágult kvalifikációt. Erre vall a főiskola hallgatóinak számában beállott jelentékeny csappanás. A főiskola hallgatóinak száma ugyanis az utolsó hat évben így alakult:

1902/3. tanévben a hallgatók száma	318
1903/4. " " " " "	394
1904/5. " " " " "	358
1905/6. " " " " "	399
1906/7. " " " " "	365
1907/8. " " " " "	286

Két év alatt tehát a hallgatók száma százzal csökkent, ami távolról sem a főiskola hanyatlását jelenti, mert ennek tudományos hivatottsága csak izmosodott: de valószínűleg inkább az állatorvosi pálya mostohasága tartja vissza az ifjúságot attól, hogy a főiskola költséges és fáradsalmas diplomáját megszerezze. A helyhatósági állatorvosok viszonyai valóban nem csábíthatják az ifjúságot az állatorvosi pályára. 335 helyhatósági (községi és kerületi) állatorvos közül 101-nek 1000 K.-án alul, 66-nak 1000 koronán, 93-nak 1200 koronán áll a fizetése és csak 45-nek van 1600 korona törzsfizetése évenként, lakbéré pedig csak igen kevésnek. Emellett szolgálati viszonyuk szabályozatlan, nyugdíjgyük rendezetlen. Így hát mikor a diplomás állatorvos az életbe lép, afféle dolog történik vele, mintha fényes kastélyból nád-fődeles konyhába huzerkodnék. Mig a tudomány kastélyában időzik a hallgató, az állam évi 1500 koronát áldoz azért, hogy tanuljon; mikor a végzett hallgató az életbe kilép, évi 1000 koronát fizetnek neki azért, hogy a tudományt értékesítse és dolgozzék. Drágább a tudomány trágyája, mint a termő munka gyümölcse. Rangos előkészület után rangon aluli élet következik.

Innen van az, hogy a földmivelő szülők, kik ismerik az állatorvosi pálya mostohaságait, csappanó számban adják fiaikat erre a pályára. A főiskolai hallgatók szülőinek polgári foglalkozása következő volt:

	Kereskedő, iparos	Gazda, gústz, bérlő, földmiv.
1902/3. tanévben	133	84
1903/4. " " " " "	183	101
1904/5. " " " " "	197	82
1905/6. " " " " "	211	90
1906/7. " " " " "	186	85
1907/8. " " " " "	160	58

A hallgatók ötven százaléka tehát iparosok és kereskedők családjából kerül ki, míg a rokonfoglalkozású gazdák visszahúzódnak, pedig a gazdasági pályára is sokkal kevesebb a jelentkező, mint régen volt. Mi lesz tehát a gazdák fiaiból?

Hogy erre a kérdésre megfellelhesünk, a gazdasági akadémiák felé fordulunk.

Mint az alábbi táblázat mutatja, az öt gazdasági akadémia hallgatóinak szülői polgári foglalkozásukra nézve következőképpen oszlanak meg:

	Intelligencia	Földbirtokos	Bérlő	Gazdatiszt	Földmiv.	Kereskedő és iparos	Magánzó	Összesen
1902/3.	242	134	24	134	25	69	45	677
1903/4.	256	152	26	114	44	83	47	726
1904/5.	277	143	29	101	46	101	56	761
1905/6.	280	175	39	119	32	87	25	760
1906/7.	293	179	27	117	40	84	66	812
1907/8.	223	138	22	57	25	62	63	597

Az összes gazdasági akadémiák hallgatószámának alig felét szolgáltatják tehát gazdaszülők; az összes földmiveléssel foglalkozó családok

évente alig 300—350 ifjat küldenek a magasabb gazdasági szakképzetés megszerzésére. 6 évi átlagban évenként mindössze 238 hallgató szerez oklevelet, mint az alábbi táblázat mutatja:

	Oklevelet illetve végbizonyítványt nyertek					
	1902/3	1903/4	1904/5	1905/6	1906/7	1907/8
Magyaróváron	54	65	93	123	140	89
Keszthelyen	41	41	61	50	38	48
Debreczenben	19	26	19	25	25	49
Kolozsváron	27	36	39	32	34	41
Kassán	31	30	35	28	28	52
Összesen	172	193	248	263	263	289

Tudni kell pedig, hogy Magyarországon a kis-közép-, közép- és nagybirtokok, tehát az önálló vezetés magasabb szakértelmét igénylő birtokok száma kerekén 20,000. Huszezer birtok szakszerű kezelésére évenként 238 ember szerez képeket, de ezek között is alig 50 a birtokosok fia; a többi nem a saját birtokát akarja kezelni, hanem tisztviselőnek készül. Hová mennek tehát a gazdacsaládok ifjai? Legnagyobb részét a budapesti egyetem jogi fakultásán találjuk meg, ez mind az osztályozás tudományát tanulja, mind azt a diplomát akarja megszerezni, mely társadalmi elismerést élvez s emellett majdnem az összes közpályákra az egyetlen belépő levél. Ezért aztán sok a féltudós jogász, de kevés a természet titkait fűrkésző, a termelő munkára készült elme és ezért tökéletlen és gyenge a természetre gyakorolt akciónk. Mennyivel más-ként lenne ez, ha a fővárosban egy mezőgazdasági egyetem kapui állanának nyitva az ifjúság előtt!

A gazdasági tanintézetek akadémiákká való átszervezésének hatására az Évkönyv adataiból alig lehet következtetni, mert az átszervezés 1908-ban indult meg, az Évkönyv pedig csak 1908-ig kísérő figyelemmel a hallgatók létszámát. Ebben az évben még tanintézeti hallgatók is voltak, mégis egyszerre több mint 200-al csökkent a hallgatók száma, mert kevesebben jelentkeztek felvételre. Az 1908/9. tanévben még nagyobb a csökkenés (mint ezt más oldalról tudjuk) úgy, hogy a folyó évben már alig százán kaptak oklevelet. Az átszervezésnek tehát előre várt s legelső hatása az, hogy a gazdasági pályára lépők száma még jobban megfogyatkozott. Hihetőleg ez csak átmeneti következmény. Lehetetlenség hogy egy agrárállamban a gazdasági művelődésben visszamenő irányzat állandósuljon. A haladás törvénye nem tűri az efféle szellemi sztrájkot.

De az sem tűrhető, hogy ezt az agrárállamot mezőgazdasági vonatkozásokban is csupa féltudós jogászok közizagasságok. Minden erőnket meg kell feszíteni, hogy a gazdasági kvalifikáció a közizagatásban is méltóan érvényesüljön. Ez a jövő egyik legnagyobb feladata s ha megoldjuk, mindjárt többen fogják felkeresni a gazdasági akadémiákat is. Ezek csak dolgozzanak és fejlődjenek. Álljanak mindenekelőtt a tanárok a tudományos munkálkodás talajára s a haladásnak ne csak az iskolában, de az életre nézve is fátylavívői legyenek.

Ma mintha kevés v. erők helyében nehezebb messze kiható munkát Cserhát, vagy mint a Sporzon, Kossutány, C. bak közül Kerpely, találkoznak. Szerencsés nem egy tagja komoly csiszolja elméjét s re diadalmisan fog kibor bezárnák a kaput.

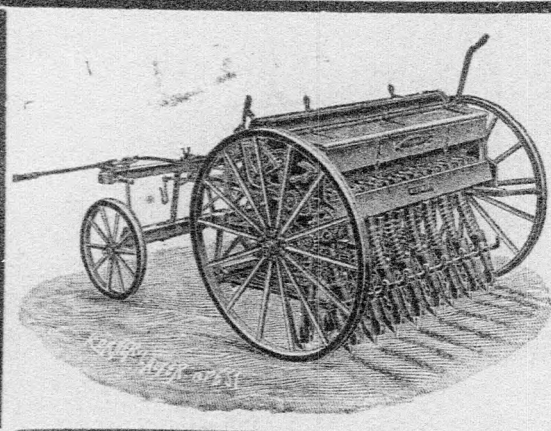
Munkásügy moz

Ujabb külföldi szoc

A bányatörvényt a utóbb tárgyalás alatt, felelősségét szabályoz az előírt védőintézked csak felelős a bányat seivel az üzemetvetet változásról tudomása felügyelettel megbizo tásáért. A biztosság fo vet is állít fel a nov máner) képében, kik zetükbe tartozó bány

A francia kormány a vasuti üzemben és a csökkentését, esetleg évégből az érdekelt t felszólítást intéz a ké tétele iránt.

Nagybritanniában a nyújtott az alsóház el követtitőinek szabályo védelméről. A javasle től erre engedélyt n meg fiatalokú nóm rendőrség az engedél a kerületbeli templom engedélyt nyert ügyn ben 'rodáját tartja, ne koru nómunkások köz köteles kifüggeszteni jelentkezőkről jegyzék bíróság kívánságára be nek a munkát keresőv ismert nyelven érvény olvasnia hatósági sze ződést a kiküldött h mozza; a szerződés ki, melyek egyikét a ügynök kapja; a szerz által vezetett feljegyzé Aki fiatalokú leányt alkalmaz, melyek köz valószínű, vétséget l

Szab. „Rekord II.” sorvetőgép

Lozonczi gyártmány.

Sorba vet — sorba trágyáz!

Hívánatra szivesen küldünk árjegyzéket.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körut 32. szám.

Ma mintha kevés volna a buzgalom. A kidőlt erők helyében nehezen teremnek újak. Afféle messze kiható munkásságu férfiakkal, mint volt Cserháti, vagy mint a régebbiek közül Hensch, Sporzon, Kossutány, Cselkó, Rodiczky, az ujabbak közül Kerpely, Kovácsy, Sporzon ritkán találkozunk. Szerencsére az új nemzedéknek is nem egy tagja komoly buvárkodó munkában csiszolja elméjét s reméljük, izmosodó tudáuk diadalmasan fog kibontakozni, mielőtt az öregek bezárnák a kaput.

Munkásügyek. Szociálista mozgalmak.

Újabb külföldi szociális törvényalkotások.

Nagy-Németország.

A bányatörvényt módosító javaslat állt legutóbb tárgyalás alatt, mely az üzem vezetőinek felelősségét szabályozza az üzemterv, valamint az előírt védőintézkedések megtartásáért. Ugyancsak felelős a bányatulajdonos is, ha intézkedéseivel az üzemtervet megváltoztatta, vagy ily változásról tudomása volt; felelős továbbá a felügyelettel megbízott személyzet megválasztásáért. A bizottság fokozása érdekében új szervet is állít fel a novella a védők (Sicherheitsmänner) képében, kik havonként kötelesek a területükbe tartozó bányákat megvizsgálni.

Franciaország.

A francia kormány a nők éjjeli munkájának a vasuti üzemben és a táviróhivataloknál lehető csökkentését, esetleg megszüntetését tervezi és evégből az érdekelt társulatok igazgatóságaihoz felszólítást intéz a kérdés tanulmány tárgyává tétele iránt.

Angolország.

Nagybritanniában a kormány törvényjavaslatot nyújtott az alsóház elé a *fiatalkoru nőmunkások* közvetítőinek szabályozásáról és a fiatal leányok védelméről. A javaslat csak a rendőri hatóság-tól erre engedélyt nyert ügynőknek enged meg fiatalkoru nőmunkások közvetítését; a rendőrség az engedélyt kérő nevét 21 napon át a kertületbeli templom ajtajára kifüggeszti. Az engedélyt nyert ügynök a ház kapujára, melyben 'rodáját tartja, nevét és foglalkozását (fiatalkoru nőmunkások közvetítője) feltüntető táblát köteles kifüggeszteni; működéséről és a nála jelentkezőkről jegyzéket tartozik vezetni, melyet a bíróság hívására be kell mutatnia. Az ügynöknek a munkát keresővel kötött szerződést előtte ismert nyelven érvénytelenség terhe alatt fel kell olvasnia hatósági személy jelenlétében. A szerződést a kiküldött hatósági személy is láttamozza; a szerződés két példányban állítandó ki, melyek egyikét a munkásné, másikát az ügynök kapja; a szerződés adatainak az ügynök által vezetett feljegyzésekkel meg kell egyeznie. Aki fiatalkoru leányt oly körülmények között alkalmaz, melyek közt erköletlen életre jutása valószínű, vétséget követ el, mely szigoruan

büntetik, ugyszintén az ügyrök is, ki ily helyre vagy munkav'szonyok közé közvetít. A törvényjavaslat 1910 augusztus elsején lép életbe; hatálya a 21 éven aluli leányokra terjed ki.

A *munkanélküliségről* szóló 1905. évi törvény (Unemployed Workmen Act) hatásáról az alsóház határozata folytán a kormány jelentést terjesztett elő, mely az 1907. évi április 1 től 1908 márczius végéig terjedő időről számol be. A jelentés összegezi a törvény által létesített bizottságoknak (distress committees) a munkanélküliek foglalkoztatása és segélyezése, az országban való elhelyezése, valamint a kivándorlás elősegítése és támogatása érdekében kifejtett működését, továbbá a munkáskolóniák (labour colonies) és a munkaközvetítő hivatalok eredményeit.

A 29 londoni és a 88 vidéki bizottság közül tizenhathoz egyáltalán nem érkezett segélyezés iránt megkeresés az utolsó 12 hónapban. Összesen 90 ezer esetben fordultak ily kérelemmel a bizottságokhoz, ami az ezek hatáskörébe tartozó népességgel arányba állítva azt jelenti, hogy vidéken 1000 közül 12, Londonban 1000 közül 15 egyén kért munkanélküliségre hivatkozva támogatást. A bizottságok a hozzájuk intézett kérelmek közül 77 ezer esetben találtak szükségesnek az ügy közelebbi megvizsgálását, melyek közül 22 ezer esetben a kérelmezőt el kellett utasítaniok. Munkát 41 ezer esetben közvetítettek, vagy nyújtott a hatóság, akik közül azonban csak 37 ezer fogadta azt el. Londonban óránként átlag 60 fillért, vidéken 55 fillért kerestek a nyert munkával; a részükre kifejtett munkabérek összege körülből 3 millió koronát tett ki. Ez összegből 372 ezer koronát a munkásgyarmatokban kerestek; magán a két londoni munkásgyarmaton 1460 ember talált munkát. Londonban a kö-ponti munkaközvetítő hivatalon kívül 25 ily hivatal működik még, melyek összesen 116 ezer munkát keresőt vettek jegyzékbe, akik közül 22 ezret sikerült csak elhelyezni; a vidéki intézetek még kevesebb sikerrel működtek. Kivándorlásban haterem munkanélkülit segítettek a hatóságok, nagyrészt Kanadába és Ausztráliába. A rájuk fordított költség Londonban 350 ezer, vidéken 140 ezer koronát tett ki. Magában az országban való átköltözködéshöz 776 egyén nyert támogatást, akik közül 508 Londonból költözött el.

A munkanélküliek támogatásának költségei a következő forrásokból nyertek fedezetet: adókból, az állami költségvetésbe külön e célra felvett összegből, a végzett munka hozadékából, végül önkéntes adományokból; összesen hat és fél millió koronát meghaladó összeg áll rendelkezésre. A támogatás fentismertett különböző módjai összesen öt és fél millió koronára ruktak.

Ausztria.

Az osztrák Reichsrathban a *fehér foszfor* használatának a gyufa- és más gyújtóanyag gyártásánál való eltiltását célzó törvényjavaslatot nyújtottak be, melyet a képviselőház elfogadott,

az urakháza bizottsági tárgyalás elé utasította; a bizottság a javaslatot elfogadásra alánította.

A *kereskedelmi alkalmazottak munkaidőjének* szabályozásáról szintén nyújtott be a kormány javaslatot a törvényhozás elé, mely a kereskedelemben alkalmazott összes segédmunkásokra is kiterjed és nem a munkaidő maximumát állapítja meg, mint az ipari alkalmazottakra vonatkozó rendelkezéseket, hanem a napi pihenő időt szabja meg 11 és fél órában, melyből másfél óra ebéd-dőül szolgál. Az üzlethelyiségeknek, a raktáraknak esti 8 órától reggeli 5 óráig zárva kell lenniök. Minden üzlethelyiségben minden alkalmazott részére elegendő számú zsáknak vagy padnak kell lennie.

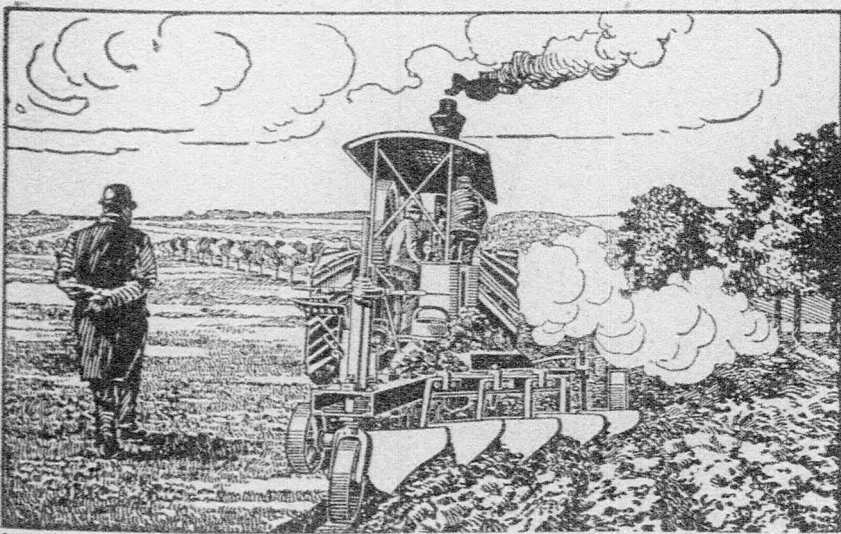
A márczius 10-én megnyílt új ülészak elejére beterveztette a kormány az előbbi ülészakban el nem intézett összes javaslatait, melyek nagyrésze már bizottsági tárgyalás alatt van.

Oroszország.

Oroszországban egy nemrég megjelent csári ukázban a munkaidő van szabályozva s ennek értelmében valamennyi gyárban, műhelyben és hivatalban a munkaidő a 12 órát meg nem haladhatja. Az olyan napokat, melyekben a munkaidő 14 óráig tart, külön be kell jelenteni, számuk pedig a 40 et egy évben meg nem haladhatja. Szállodákban, vendéglőkben a munkaidő 15 óráig kiterjeszthető. Ugyanilyen kivétel alá esnek a nyilvános utcákon üzlethelyiséggel bíró elárusítók, vagyis kereskedők, továbbá házalók és fürdőtulajdonosok. A munkaidő fel-emelését csak kivételesen engedélyezi a hatóság, de mindig a munkaadó és alkalmazott között külön javadalmazás tárgyát képező egyezkedéshez köti. Azon alkalmazottak, kik 17 életévüket még nem érték el és 8 órán felüli munkaidővel bíró üzlethelyiségben vannak alkalmazva, naponként három óra engedélyezendő iskoláztatás céljából. Valamennyi munkaadó, ki a munkaidőt nyolcz órán túl kiterjeszti, alkalmazottainak ebédidőre két órai pihenőt köteles adni. Általános a munkaszünet vasárnapon, a 12 nagy ünnepnapon, továbbá azokon a napokon, mely külön szabályozás tárgyát képezi. Azokon a helyeken, hol a lakosság túlnyomó többsége nem az ortodox vallást követi, a fentemlített napok a gazdaság rendezésére fordíthatók, oly megszorítással mégis, hogy a munka délelőtt nem kezdhető meg.

Karácsonykor és husvétkor minden munka szigoruan tiltva van. Ezen törvény megszegése egy hónapig terjedhető szabadságvesztéssel, vagy 100 rubelig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik. Bár a 12 órai munkaidő nem jelent nagy vívmányt, a mai körülmények között, midőn a 8 órai munkaidővel való kísérletek elég jól beváltak, mégis szem előtt tartandók az orosz viszonyok, hol a mezőgazdasági munkások rendes napi munkaideje 15-17 óra között váltakozik.

Nemzetgazdasági kártevő betegségek. Sokféle betegség sorvasztó és pusztító hatással van a nemzetgazdasági fejlődésre, ezek között

Szántógépek a jodíni (Osehország) uradalomban.

Hazánkban és Ausztriában mindenféle talaj- és terepviszonyok között sokszorosán kipróbált

MAGÁNJÁRÓ GŐZEKE

(1 ölet fogó 7-vasu ekével). Egyedüli gyártója

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.

Budapest, V., Váci-ut 19.

Csekély befektetés!

Olcsó üzem!

Tökéletes munka!

Referenciákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

a gümőkór az, ami leginkább pusztít egy a mezőgazdasági, mint az ipari munkások között. Az 1908 őszén lefolyt nemzetközi tuberkulózis-kongresszus Washingtonban behatóan foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy miként lehetne a rettenetes betegség terjedését megakadályozni, aminek kártevő hatása nap-nap után jobban érezhető a nemzetgazdaságban.

Az amerikai előadók gyakorlati szelleme hozta magával, hogy a tuberkulózis pusztításainak ne csak társadalmi jelentőségét, vagyis érzelmi oldalát világosítsák meg, hanem annak ökonomiai hatását számokban több oldalról kifejezzék.

A hivatalos adatok alapján Frederick L. Hoffmann rámutatott, hogy az Egyesült Államokban évente elvész a gümőkór által 77 ezer békéres ember és pedig átlag 37 éves korában, tehát a keresőképesség delelőjén. Ezzel szemben az összes halálozások általában 53 esztendeig hagyják élni az embereket, tehát 16 évvel tovább élne és dolgoznék az a nagy tömeg ember a gümőkór közbejövetele nélkül. Ekként, ha a tuberkulózisban elhalálozó kereső embereknek csak 40% át meg lehetne óvni a betegségtől, ez közel 90 millió dollár, azaz 450 millió korona nyereséget jelentene a köznek.

Egy tudós: Walter F. Wilcoff csak New-York államnak a gümőkór által való károsodására mutatott rá. Elmondta, hogy New-York államban elhalt tuberkulózisban 1907-ben 16,570 ember. Ezeknek a megbetegedés kezdetétől a halálozásig számított kereseti vesztesége s a szynlődés ideje alatt fokozott kiadásai 11,184,750 dollárra (55.623,750 korona) becsülhetők.

Az a munkaérték veszteség, mely az illetők megrövidítése által érte az államot, még sokkal nagyobb; valószínű — ugymond — hogy közel járunk az igazsághoz, ha ezt csak a New-York államban elhaltakra nézve 52 millió dollárra, azaz 260 millió koránára tesszük.

A gyöngykór, a szarvasmarhák tuberkulózisa, ugyancsak hozzájárult a közvagyon csökkenéséhez, a tejjgazdaságok károsodása után 1 1/2 millió dollárral, azaz 7 és 1/2 millió koronával, ugy, hogy azt a gazdasági kárt, amit a gümőkór New York államban csak amaz egy évben okozott, közel 65 millió dollárra, azaz nem kevesebb, mint 325 millió koránára kell becsülni.

Charles Richmond Henderson tanár magának New-York városának anyagi károsodását évente a tuberkulózis által 23 millió dollárra, azaz 115 millió koránára teszi, az Egyesült Államokét pedig 320 millió dollárra, azaz 1600 millió koronánál többre számítja.

A gümőkór rettenetes pusztítására — mi a gazdasági erőket sorvasztja — még borzasztóbb fényt vetnek Irving Fischer tanár számításai. Ugyanis 1908-ban meghalt tuberkulózisban az Egyesült-Államokban 138 ezer ember. Eszerint az arány szerint az Unió jelenlegi lakosaiból 5 millió fog gümőkórban meghalni. S a tuberkulózis a férfiak életét átlag a 38-ik, a nőkéét átlag a 34-ik évben szakította meg. A tuberkulózis nélkül várható életkor tehát annál a 133 ezer embernél legalább 24 évvel rövidült meg, mely időből 17 év a munkabíró korra

esik. A gümőkóros hervadás idejéből átlag 3 esztendő a munkaerő hanyatlásának s az utolsó 1 1/2 esztendő már a teljes munkaképtelenségnek az időszaka. Ez alapon Fischer tanár a gümőkór által elpusztított közvagyon, belevéve a veszendőbe ment tőkésített munkaerőt is, az Egyesült-Államokban évi 660 millió dollárra, azaz 3300 millió koránára becsüli.

Az United States Bureau of Animal Industry főnöke, A. D. Melvin, az Egyesült Államok károsodását a szarvasmarhagümőkór által kerek 14 millió dollárra, azaz 70 millió koránára becsüli részletes számítási adatok alapján egyetlen esztendőben. Ez óriási számok mellett Herman C. Kingsley bevilágított számadataival az egyes kisemercsaládok háztartásába, jövedelmi viszonyaiba, mikor a család fejét ledönti a gümőkór a lábáról. Bemutatott a kongresszusnak például egy összeállítás 12 családról, amelynek átlagos heti jövedelme az apa betegsége előtt 12'66 dollár (83 K. 30 f.) volt, utóbb pedig átlag csupán 4'16 dollár (20 K. 80 f.), ez is csak ugy, hogy az asszony kereste.

A washingtoni kongresszus azzal a kérdéssel is foglalkozott, hogy vajjon mennyire terjeszti a tudósvész a körülmény, hogy a falusi lakosság a városokba tódul.

Rámutatott az előadók arra, hogy a civilizáció, bár sok tekintetben megjavította az ember életviszonyait az egészségtudomány, a higiénia fejlesztése által, de tagadhatatlan egészségügyi hátrányai is vannak. Ezek közé tartozik legelsősorban a *tultengő városi élet*, melynek nagyarányu fejlődése mindig nagyobb és nagyobb részét felszívja a falusi és pusztai lakosságnak.

Az östermelő foglalkozásból, mely jórészt szabad ég alatt foly, a városi gyárakba és műhelyekbe fölkerült emberek egészsége sok esetben megszűnik a hirtelen átmenetet az oly élethez, mely kevesebb levegővel, kevesebb napfényvel jár s melyhez a vidékről odakerült lakos öröklés uton nem szokott hozzá. Sőt már a franciaországi ezirányu adatok is azt mutatják, hogy a városba költözött vidéki lakosság között erősebben pusztít a gümőkór, mint a városban született lakosság körében. Főképpen a hegyvidékről való falusi bevándoroltakat tizedeli a városokban kegyetlenül a hervadás betegsége. Ugyanezt tapasztalták Bécsben és tapasztalhatni nálunk Budapesten is.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: Fabriceus Andre.

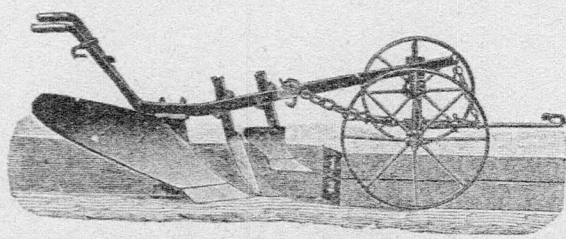
A Csikvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya szeptember 23-án ülést tartott. Elnökök a megjelenésben akadályozva lévén, az ülésen Bars János választmányi tag elnököt. A földmivelésügyi minisztérium többrendbeli leiratának tudomásul vétele után a székelyföldi kirendeltség azon értesítésére, hogy a földmivelésügyi miniszter legelőjavítások céljaira több községi közbirtokoságnak nagyobb összegű államsegélyt helyezett kilátásba, Ince László felszólalása után a választmány elhatározta, hogy megkeresi a kirendeltséget aziránt, hogy a legelőjavítások céljaira engedélyezett

összegekből jövőre Csátószeg község is részesíttessék. Megkeresni határozta a választmány az udvarhelymegyei kirendeltségi megbízottat, hogy az ikerváltó ekét a csikvármegyei gazdáknak is mu'assa be. A folyó év tavaszán tartott bika-vásárról és a takarmánymagvak kiosztásáról szóló jelentések tudomásul vétele után megállapította a választmány a folyó év őszén tartandó állatdíjazások programját, mely szerint Kászonszentkirályon és Csik-szenttamáson fognak az idei állatdíjazások megtartatni. Székelyföldi kirendeltség azon megkeresése tárgyában, melyben értesíti az egyesületet, hogy a földmivelésügyi minisztertel felhatalmazást nyert az akció körébe vont vármegyékben állatdíjazások rendezésére, a választmány elhatározta, hogy a díjazásoknál a kir. gazdasági felügyelővel egyetértőleg fog eljárni. Szebeny Péter a mértékhibesítések körül felmerülő nehézségeket tette szóvá; ennek orvoslása iránt a választmány megkereste a vármegye alispánját.

A Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya szeptember hó 16-án Palfy Béla gróf elnökele alatt tartotta ülését. A választmány elnök ajánlatára elhatározta, hogy sippi Rodiczky Jenő dr. gazdasági akadémiai igazgatót, az országos gyapjuminosító intézet vezetőjét állami szolgálatainak 40 éves évfordulója alkalmából táviratilag üdvözi. Tudomásul vette a választmány Horváth Jenő ügyvezető-titkár részletes jelentését a pozsonyi sörárpavásár lefolyásáról és annak eredményéről. A vásár iránt a gazdák részéről az érdeklődés példátlanul magas volt, amennyiben 2275 vasuti kocsiakomány árpa jelentett be eladásra. A választmány a vásárnak jövőbeni fenntartását elhatározta. Örömmel vette a választmány tudomásul, hogy az OMEG. kezdeményezésére a Mútrágyát Értékesítő Szövetkezettel karöltve, Pozsony vármegye kisgazdáinak körében nagyarányu mútrágyázási kísérletek fognak foganatosítani, e célból 22 községnek s minden községben három-négy kisgazdának egészben 100 métermázsza szuperfoszfátot bocsátott rendelkezésére díjtalanul a Mútrágyát Értékesítő Szövetkezet. A vármegye területén tapasztalt kedvezőtlen takarmányterméseredmények folytán újra fennforog a szüksége annak, hogy a kisgazdák abraktakarmányszükségletének fedezésére újra korpavásárlások történjenek; a választmány a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével lép érintkezésbe korpavásárlás céljából s az elnökséget megbizta 50 vasuti kocsiakomány korpá vásárlásával. Ügyvezető-titkár előterjesztésére a választmány elhatározta, hogy Dunaszerdahelyen állatdíjazást tart. Tudomásul vette a választmány, hogy a földmivelésügyi miniszter a téli gazdasági előadások és tanfolyamok rendezésére 2500 K. államsegélyt engedélyezett, míg a takarmányhiány enyhítési akció költségeire 17,851 koronát utalványozott. Foglalkozott a választmány a pozsonyvármegyei állattenyésztési szabályrendelet módosításával s a módosított szabályrendeletet a vármegye közgyűlése elé terjeszteni határozta.

BÄCHER RUDOLF, BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCZA 68.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELŐ
SZÜCS ZSIGMOND.

Ajánlja legjobb anyagból készült, tökéletes szerkezetű

Egy- és többvasu egyetemes aczélekeit, Aczélboronáit,
Burgonyakiszántóit, Rögtrőő hengerceit,
Répakiszántóit, Cultivátorait,

TÁRCSÁS BORONÁIT. ♦♦ CAMPBELL-rendszerű ALTALAJTÖMÖRÍTŐIT.

♦♦ Árjegyzékkel és árajánlatokkal készséggel szolgál. ♦♦

A tömeg SZO

A Társadalomgyedevő Társaság ezimén munkáiról érdeklődés és felsőbb társadalmi politika tágas getnek. E ké csak az a hib adóinak jó ré maga a Társaság mánys országos szocialista pártot adott okot ha Apáthy István azóta eredményes Társadalomtudós és ez a mind zatosság tesztással és alap azt a „tudom tetszetős form szűkalkódó né méregként hat hatatlan igazs

A nép felvilágosításának szinvalonának kövételmenye, volna ellene s hogy a szabad megyőződésű De annyi biz valamin az a türelmetlenség maguknak kis latra szorul. I ama vándorap iskola tömi a kat", veszedel titó mérget tiszta forrásab a vidéki közé bereire, a tan de sulyos fel szemben csüg tetével és telj maguk önzetle amig nem ké nyáját hamis

F. hó 10-én Ujváros háza ta tudományok S folyama. Jászi beszéde után, de a gyakorla szem előtt ta szabad iskola érdekeitől és a den árnyalatán Oppenheimer E német nyelven politika és munk lyet a minteg tüntető tappsal A reformer

MEL

AZ 99 egyetemes sor Unicum Dr eredet

Magyarorszt " Árje

A tömeges birtokelaprózás mint szociálista panacea.

A Társadalomtudományi Társaság immár negyedéve Társadalomtudományok Szabad Iskolája ezimen munkások és a társadalmi tudományok iránt érdeklődő nagyközönség részére munkás- és felsőbb tanfolyamokat nyitott, amelyeken általa felkért előadók a szociológia és szociálpolitika tágas mezejéről vett kérdéseket fejtegetnek. E kétségkívül helyes vállalkozásnak csak az a hibája, hogy a szabad iskola előadóinak jó része, csakugy, mint pár év óta maga a Társadalomtudományi Társaság is, tudományos czégér alatt voltaképpen nemzetközi szociálista propagandát üz. Ez a körülmény adott okot harmadéva a nemzeti irányt tudományos működésében is szem előtt tartó, Apáthy István és Gaál Jenő dr. vezetése alatt azóta eredményes tevékenységet kifejtő Magyar Társadalomtudományi Egyesület megalapítására. És ez a mindjobban előtérbe nyomuló irányzatosság teszi indokolttá, hogy óvatos fenntartással és alaposan rostáló bírálattal fogadjuk azt a „tudományt”, amelyet a szabad iskola tetszetős formában, de a kellő képzettség híján szükölködő néprétegekre annál veszedelmesebb méregként ható új dogmák gyanánt, mint csalhatatlan igazságokat népszerűsít.

A nép felvilágosítása, a nagy tömegek szellemi színvonalának emelése a haladó kornak olyan követelménye, amelynek hiu és meddő törekvés volna ellene szegülni. És nem vonjuk kétségbe, hogy a szabad iskola előadói benső, tudományos meggyőződésüket követve hirdetik eszméiket. De annyi bizonyos, hogy ez eszmék jórésze, valamint az a mód, ahogyan hirdetik és az a türelmetlenség, amelylyel a csalhatatlanságot maguknak kisajátítják, szigorú tudományos bírálatra szorul. De meg az is kétségtelen, hogy ama vándorapostolok féltudása, akiknek az ilyen iskola tömi a tarsolyukba minden „tudományukat”, veszedelmesebb a semminél is, mert pusztító mérget csepegtet a néplelkület kristálytiszta forrásába. A nép igazán hivatott vezetőire, a vidéki középosztályra, a közigazgatás embereire, a tanítóokra és lelkesekre vár a nagy, de súlyos feladat, hogy e romboló munkával szemben csüggedés nélkül, szívük egész szeretetével és teljes lelkesedéssel vigyék harcra a maguk önzetlen népfelvilágosító tevékenységét, amíg nem késő és amíg a gondjukra bizott nyáját hamis pásztorok tilosba nem terelik.

F. hó 10-én, vasárnap délelőtt nyit meg az Ujvárosi háza tanácskozótermében a Társadalomtudományok Szabad Iskolájának negyedik évfolyama. Jászi Oszkár igazgató rövid megnyitó beszéde után, amely főleg azt a szépen hangzó, de a gyakorlatban — sajnos — nem eléggé szem előtt tartott elvet hangoztatta, hogy a szabad iskola távol áll a napipolitika hatalmi érdekeitől és a progresszív szociálpolitika minden árnyalatának tért enged az érvényesülésre, Oppenheimer Ferencz dr. berlini tanár tartott német nyelven másfélórás előadást a birtokpolitika és munkabér közötti összefüggésről, amelyet a mintegy háromszáz főnyi hallgatóság tüntető tapssal fogadott.

A reformer szociálista elveket valló német

tanár a kapitalizmus kifejlődésének és a többletérték elavult elméletének Marx nyomán haladó magyarázatából indult ki és azt fejtegette, hogy a munkások kedvezőtlen gazdasági helyzetének oka a tőke „egyedúrusági fölénye” a munkakínálattal szemben, amit Caray úgy jellemez, hogy minden mester után két munkás szalad, akik egymással versengve verik le munkájuk árát. Habár a kereslet ipari munkások után egyre nő, a feles munkakerő kínálat mégsem apad, mert egyre újabb elemek szaporítják a mezőgazdasági munkások tartalékhadából (Reservearmee). A társadalom betegsége az, hogy a tőke a munkaerőt a maga többletértékének fokozására kizsárolhatja. E baj oka, Oppenheimer szerint, a mezőgazdasági munkásoknak a városok és ipari telepek felé irányuló vándormozgalmában rejlik, mert ez a vándormozgalom produkál egyre felessszámú ipari munkásokat, akiknek tömege kínálkozásával a munkabért lenyomja. Marx e vándormozgalmat a mezőgazdasági üzem átalakulására, a mezőgazdaság kapitalizálódására, a munkaerőket feleslegessé tevő gépjármű és a belterjes gazdálkodás terjedésére vezette vissza. Oppenheimer szerint a tények éppen az ellenkezőt bizonyítják, mert a mezei munkásságnak a városokba tudolása vagy kivándorlása annál erősebb, minél külterjesebb gazdálkodást üz valamely állam. Példa erre Irország népességének 50%-os apadása 1830 és 1840 közt, ugyszintén a németországi kivándorlásnak az intenzív gazdálkodás terjedésével párhuzamos csökkenése, vagy Oroszország, Délolaszország, Magyarország és a Balkán-államok kivándorlási statisztikája.

Marx tanításával szemben Oppenheimer azt a tételt állítja fel, hogy a munkabérek leayomó és a tőke egyeduralmát erősítő munkástartalékseregnek a mezei munkások vándormozgalmából táplálkozó gyarapodása a birtokelosztásban leli okát. A fizikokratáknak egy rég elfeledett tétele nyomán azt hirdeti ugyanis az előadó, hogy bér munkára csak akkor akad valamely társadalomban vállalkozó, ha szabadon elfoglalható földterület hiányában a nép egy része nem juthat többé magamivelhető földhöz s így önálló gazdálkodás helyett munkaerejét kénytelen áruba bocsátani. „Jogi ezimeken” — mondja továbbá az előadó — minden mivelhető föld el van ma foglalva és a munkások millióinak nem jut belőle. Ámde ez nem helyes, mert nem „gazdasági foglalás”. Ez utóbbi t. i. akkora földterület elfoglalását jelenti, amennyit egy ember háznépével megművelni s amelynek terméséből megélni képes. A népvándorlások korszakában ez a földterület a „Hufe”, vagyis körülbelül 7 1/2 hektár volt. Azóta a föld terméshozama meghatszorozódott ugyan, de feltéve, hogy egy-egy család eltartására ma is ennyi föld szükséges, Oppenheimer ábrándos számítása szerint a Föld négyszer annyit embert tarthatna el ilyen — szerinte ideális — birtokelosztás mellett, mint jelenleg. S hozzá ily módon a gyengébbek kizsákmányolásán alapuló földjáradék is megszüntetné.

E rövid kivonatot is eléggé mutatja, minő ködös utópiákkal traktálta a német vendég hallgatóságát. Okfejtésének czáfolására e hasábkönkár volna szót vesztegetni, mert hiszen aki a

modern mezőgazdasági üzem természetével tisztában van, az nem áhithatja vissza a népvándorlás korszakának „Hufe”-rendszerét, vagyis a legkezdetlegesebb gazdálkodási módot. De lássuk már most a birtokelosztás befolyását a munkabérek alakulására, ugy, amint azt Oppenheimer elmélete elénk tárja.

A munkabéreknek az egész vonalon való emelkedését — a munkakínálat szüntelen gyarapodása dacára — Oppenheimer szerint csak az teszi érthetővé, hogy a mezőgazdasági munkabérek egyre fokozódnak és az ipar kénytelen ennél magasabb bérekkel magához vonzani a szükséges munkásokat. A legalacsonyabb munkabérossztaály változásai azután visszahatnak a magasabb bérekre is, mert a legalsó bérossztaályhoz a tanulatlan munkások legnagyobb tömegei tartoznak. Ezek munkabérének magaságát a mezőgazdasági munkásság alsó határán élő „kulik” minimális napszámja határozza meg, ami fejtétlen életszükségleteikkel áll egy fokon. Ilyen mezőgazdasági „kulikat” vél Oppenheimer többek közt a magyar mezei munkások sorában is feltalálhatni, amiért minden, a munkabérek terhe alatt nyögő magyar gazda bizonyára a szemébe kaczagna a szürke elméletek e tipikus hirdetőjének.

A diagnózis ilyetén felállítását után Oppenheimer szerint az egyetlen gyógyszer a legsürgösebb és legnagyobb mérvű belső telepítés (innere Kolonisation), ami szerinte egyértelmű a közép- és nagybirtok teljes megszüntetésével. Erre kell — ugymond — az ipari munkásságnak politikai agitáció és gazdasági szervezkedés segítségével törekednie, de ez „ideál” teljes megvalósulását maga is csak a szociális államtól meri remélni. Addig is, míg ezt fokozatosan elérni sikerül, a mezei munkások osztályhelyzetének emelésére kell szerinte törekedni oly módon, hogy e munkásokból önálló kisbirtokosokat, paraszt-osztályt kell fejleszteni, nehogy a mezei munkások tartalékhadja, mint állandó munkabérossztaálytényező működjen.

Jól meg kell jegyeznünk, hogy a szociálista állam apostola e ponton teljesen azonosítja magát a közép- és nagybirtokot minden áron parcellázni óhajító ideológokkal. Elég, ha a mai nagy- és középbirtok egyharmadát sikerül felaprózni, mondja imponáló nyíltsággal Oppenheimer, mert ezzel a többi kétharmadrész elveszti a szükséges munkaerőt és magától tönkremegy. Ennyi földbirtok parcellázására pedig bőséges anyagi erejük van a munkásszervezeteknek — az előadó szerint — ama milliárdokban, amelyeket ma takarékpénztárakba hordanak a tőkésosztály céljainak szolgálatára. Oppenheimer arra biztatja a munkásokat, hogy ezt a pénzt fordítsák a nagy- és középbirtoknak parcellázások segélyével való megtörésére, amit úgy képzel el, hogy egy-egy munkásszervezet vagy munkásokból álló fogyasztási szövetkezet megvásárolna egy vagy több jókarban levő nagyobb földbirtokot s azt művelésre mezei munkásoknak adná ki, akik magas munkabéren kívül a 4%-on felüli tiszta jövedelemben is részesülnének és szövetkezetbe egyesülve idővel meg is vásárolhatnák a földbirtokot, hogy azt — tulajdonjogilag mindenkor feloszthatatlanul — örököröklet alakjában osztsák fel egymás között. A

MELICHAR FERENCZ BUDAPEST, VI., Nagymező-u. 68.

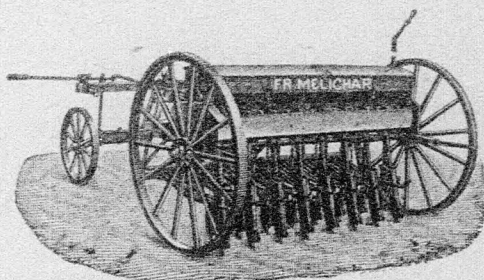
Az „Unicum Drill”

egyetemes sorbavetőgép az egyedüli gép, mely megbízható egyenletes vetést végez. — Eddig több mint 40.000 Unicum Drill vetőgép van munkában. Kérdezze meg gazdátársait, hogyan vannak megelégedve az eredeti „UNICUM DRILL” sorbavetőgéppel és hogyan az utánzott gyártmányokkal. „Értéktelen utánzatoktól óva intem a gazdákat.”

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND.**

„ Árjegyzékkel és árajánlatokkal készséggel szolgálók. ”

Óvakodjon utánzatoktól!

Óvakodjon utánzatoktól!

akadnak, mint amilyen Levatic László volt ezen a téren, akinek működése iránt a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége is a legnagyobb elismeréssel viseltetik.

Levatic László ezután könnyekig meghatva mondott köszönetet az egyesületnek és amidőn 25 évi működésének terétől búcsút vesz, egyúttal ígéretet tett arra nézve is, hogy bár más életviszonyok és más hatáskörben, de a gazdaságszervezés érdekében mindenkor elősegíteni igyekezik fog.

A közgyűlés ezután elhatározta, hogy tekintettel arra, miszerint a Barsvármegyei Gazdasági Egyesület anyagi viszonya most már megengedik, az egyesületi titkári állást önálló állásnak szervezi olyképp, hogy a megválasztandó titkár megfelelő díjazás mellett csakis az egyesület ügyeivel foglalkozhassék.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	
Az OMGE. közleményei	2251
Bomlás útján	2252
Mezőgazdasági szakoktatásunk	2253
A tömeges birtokelaprózás mint szociálalista p	2257
Levatic László	2228
Tárca.	
Őszi sneffezés	2252
Munkásügyek. Szociálalista mozgalmak	2255
Gazdaságszervezési mozgalmak	2256
Vegyesek	2259
A nép felvilágosítása. A Nyitrávármegyei Gazdasági Egyesület és Darányi miniszter. — Eladásra bejelentett száritott szeszmoslék. — A kőbányai sertéspiac forgalma 1908/9. éven. — Az olaszországi segélymozgalom magyar alapítványai. — Gépbemutató Sajókirályiban. — Állatvásárok augusztus havában. — Apró hírek	2280
Kereskedelem, tőzsde	2260

A nép felvilágosítása. A Nemzeti Állam szerkesztősége e hó tizedikén Esztergomban a Városház téren érdekes szabad előadást tartott, a szociáldemokratizmus népszerűsítéséről a káros következményeiről. Tali Ferenc szerkesztő az előadáson nagy számban megjelent előkelő polgárság, ipari és mezőgazdasági munkások előtt közölte, hogy a nemzetközi szociálistizmusnak Magyarországon sem talaja, sem létjogosultsága nincs és nem is lehet soha. Előadása közben erősen támadta a szociáldemokrata pártvezetőséget nemzetellenes aspirációja miatt. Tényekkel igazolta, hogy nemcsak belső, hanem külföldi ellenségeinkkel is szöveteznek, a magyar nemzet önérzetét folyton sértik, tekintélyét lerombolják, ezeréves alkotmányunkat a külföldön nevétségessé tenni igyekeznek. Utána Magyar Gyula tartott előadást a munkaadó és a munkás békés együttműködésének elkerülhetetlen szükségéről.

A Nyitrávármegyei Gazdasági Egyesület és Darányi miniszter. A Nyitrávármegyei Gazdasági Egyesület által Nyitrán rendezett állatdíjazás messze túlhaladta az állatdíjazások megszokott kereteit. Az állatdíjazási eljárás során Mezey Gyula, a vármegyei gazdasági egyesület elnöke, lendületes beszédben dom-

borította ki a távozó földművelésügyi miniszter érdemeit s annak a szükségét, hogy a magyar gazdaságszervezésnek a netalán eljövendő nehéz napokban feltétlenül követnie kell az illusztris miniszternek azon nem egyszer hangoztatott intését, hogy mindazt kerülsse, ami elválasztja s mindazt kövesse, ami egyesít és egybeforraszt. Ha valaha szükség volt a magyar gazdaságszervezés egységére, szükség lehet arra most, amikor mindnyájunknak egybe kell fornunk jogaink és érdekeink védelmében. Ezután tanulságosan mutatott rá arra, hogy a Darányi által fölkarolt és kezdeményezett szociális kurzusok révén a magyar közigazgatás minden tagja kellő gazdasági és szociális érzéket szerezhessen és együttműködhet a gazdaságszervezési testülettel a gazdasági fejlődés előbbrevitelén s a szociális béke megteremtésén. Hogy a gazdaságszervezés és közigazgatás együttes munkája milyen szép eredményeket biztosíthat a gazdasági téren, annak egyik kiváló bizonyítéka a nyitri állatdíjazás.

Eladásra bejelentett száritott szeszmoslék.

A földművelésügyi miniszterium illetékes szakosztályától veszzük a következő értesítést:

„A szeszadótörvényre vonatkozó 1908. XXVIII. t. cz. 88. §-a értelmében a mezőgazdasági és ipari szeszfeldolgozó üzemek elvont kontingenst nyújtandó kártalanításra csak azon szeszfeldolgozó üzemek igényelhetnek, amelyek a szeszfeldolgozó üzemek kikerült moslékot vagy maguk használják fel, vagy pedig hazai gazdaságoknak adják el. A törvény ezen rendelkezése alapján f. évi október hó 2-áig beérkezett jelentések szerint Hirsch Ödön kolozsvári (Magyar-utca 43.) szeszfeldolgozó üzemnél október—december hónapok folyamán mintegy 1200 q, a Gschwindt-féle szeszfeldolgozó, likőr- és rumgyár részvénytársaság budapesti cégénél (VIII., József-körut 58.) mintegy 700 q, a Neumann testvérek aradi cégénél pedig ugyancsak a fenti évnegyedre mintegy 5000 q szeszmoslék kerül eladásra. Felhívják ez uton is az ország gazdáközöniségét, hogy amennyiben szeszmoslékra szüksége lenne, annak beszerzése végett forduljon közvetlenül fentnevezett szeszfeldolgozó üzemekhez.”

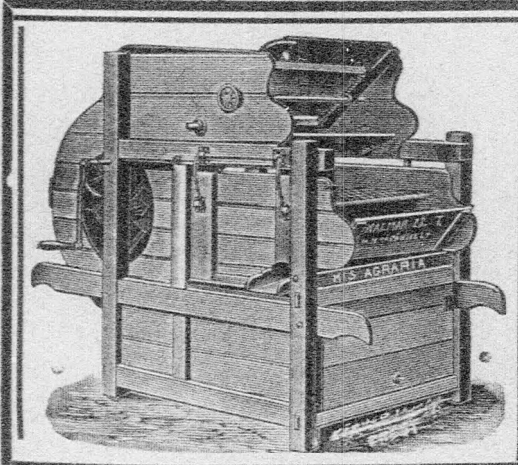
A kőbányai sertéspiac forgalma 1908/9. éven.

A kőbányai sertéspiacról a következő számokkal mutatjuk be a legutolsó évi forgalmat: összeforgalom 172,859 (176,878) drb. A zárjelben levő számok az előző évi eredményt tüntetik fel. A piacon az év elején 38,188, az év végén 27,465 sertés állott. Elszállítottak az év folyamán Budapestre 13,397 darabot, vidékre 45,912 darabot, Wienbe 16,741 darabot, Ausztriába 13,974 darabot, a Német-birodalomba 525 darabot, vagyis mindösszesen 90,549 (88,016) sertést. Emelkedett az Ausztriába irányuló kivitel, de az elhullások is aránylag igen gyakoriak, mit a nyugati határszélen szokásos vasúti vizsgálatok alkalmával előidézett állatgyógyászati tulajdonitának. A sertéskereskedelmi csarnok évi jelentésében megállapítja azt a kedvezőtlen tény is, hogy a kőbányai sertéspiacnak az állategészségügyi egyezmények hátrányára vannak és a felettes hatóságok is mostohán bánnak a piaccsal, amiért a kőbányai sertéspiac mindinkább veszít jelentőségéből.

Az olaszországi segélymozgalom magyar alapítványai. Az olaszországi földrengés pusztításának enyhítésére félmillió koronát gyűjtött a magyar segélybizottság és juttatott az olasz kormányhoz. Ezenfelül 30,000 koronát bocsátott a külügyminiszter rendelkezésére abból a célból, hogy azzal az esetleg Messinában szerencsétlenül járt magyar elhagyottakat segélyezzék. Minthogy erre az összegre szükség nem volt, a 30,000 korona visszakérült a bizottsághoz. A bizottság szombati ülésében határozott az összeg hovatfordítása fölött és a 30 ezer koronát nem csatolja a szicíliai alaphoz, mivel ez a mozgalom már befejeződött, hanem itthon jótékony célra fordítja. Három alapítványt tesznek ebből az összegből: Egy 10,000 koronás ágyal-pítványt a budakeszi Erzsébet-szanatóriumban egy tüdőbeteg hirlapíró ellátására. Egy 10,000 koronás alapítványt a munkáskórház részére tesznek egy iparos ellátására. A harmadik 10,000 koronás alapítványt a budapesti kereskedelmi menháznál helyezik el egy elaggott kereskedő vagy iparos ellátása céljából. Mindezek pedig szép és humanus dolgok, de mi ez alkalommal is önkénytelenül rámutatunk arra, hogy a gazdasági érdekek, mint mindenben, úgy itt is háttérbe szorítottak. Ahhoz az összeghez nemcsak írók, iparosok és kereskedők járultak hozzá, hanem nagyrésztben a magyar gazdaságtálya is, éppen ezért joggal megilletné az egyik alapítvány a mezőgazdasági munkásokat. Hazánk lakóinak 75%-a él a mezőgazdaságból, de sem az itt felsorolt esetben, sem más alkalmakkor az arányos felosztást hasztalan keressük, mert teljesen mellőzve vagyunk, éppen ezért erre rámutatni mindenkor kötelességünknek tartjuk.

Gépbemutató Sajókirályiban. A Gömör-kishontvármegyei Gazdasági Egyesület Sajókirályiban Szontagh Zoltán és Tornaiján Hámoss Árpád gazdaságában folyó évi október hó 4-én sikerült gépbemutatót rendezett. Bemutatásra került a Losonci Mezőgazdasági Gépgyár vetőgépei s főleg a műtrágyaszóróval kombinált vetőgép, a Rekord II. nyerte meg a gazdák tetszését. A gazdasági egyesület ezenkívül bemutatott kisgazdáknak való igen egyszerű, könnyű és olcsó vetőgépeket. Megismertette továbbá az egyesület a gömörmegyei gazdákkal a tengeriszárnak széttepetését s az egyesület saját költségén egy „Ásványi“-féle szartépgépet szerzett be, amit csekély bérért kikölcsönöz tagjainak s ezáltal a kisebb birtokosok is minden nagyobb befektetés nélkül könnyű szerrel széttephetik tengeriszártermésüket. Az egyesületnek ezen kezdeményezése annyival is inkább indokolt, mert Gömör megyében a tengeriszárát a gazdák idáig nem igen becsülték meg.

Állatvásárok augusztus havában. A „Statisztikai Havi Közlemények“ augusztus havi értesítése szerint a Magyarbirodalomban augusztus hónapban 592 országos állatvásár volt és ezekre összesen 757,797 db szarvasmarhát, 227,082 db lovat, 204,058 db juhot és 145,834 db sertést hajtottak föl. Eladott összesen 284,710 db szarvasmarha, 59,293 db ló, 101,979 db juh és 69,343 db sertés. Legtöbb szarvasmarhát hajtottak föl: Hát-szegre 19,882 db (eladás 2884), Nagyenyedre 16,220 db (2277), Beszterczére 15,430 db (6160), Szászrégenbe 11,849 db (5963). Legtöbb lovat:

Minden gazdaságban
nélkülözhetetlenek. ..

Európaszerte első helyen elismert kitérő szerkezetű
és legolcsóbb, a gazda minden követelményének legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Kézi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni

Kalmár Zs. és Társa. Hódmezővásárhely
különleges terménytisztító gépgyár és vasöntöde. Vezérképviselő.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége
Budapest, V., Váci-körut 32.

Temesvárra 11,000 db (783), Kulára 3452 db (734), Székesfehérvárra 3369 db (1185). Legtöbb juhot: Debreczenbe 34,638 db (24,464), Rimaszombatba 10,937 db (2775). Legtöbb sertést: Temesvárra 5000 db (1879), Debreczenbe 3962 db (2874).

Apró hírek. Baromfivásár Aradon. Az Arad-vármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi november hó 7. és 8-án Aradon a Béla-téren levő volt Mittelmann-féle szeszgyár udvarán épült raktárhelyiségben fogja rendezni VII. országos tenyészbarmomfivásárját a földművelésügyi minisztérium anyagi támogatásával, mely alkalommal a kiválóbb tenyészetek díjazva is lesznek. A vásár előkészítő munkálatai már serényen folynak s már eddig is sok baromfi lett a tenyésztők részéről bejelentve, noha a bejelentési határidő csak október 20-án telik le. Bejelentési levek az egyesület titkári hivatalánál kaphatók.

Szarvasmarhadíjazás és szántásverseny. Az Arad-vármegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 17-én Magyar-Pécskán a földművelésügyi minisztérium támogatásával szarvasmarhadíjazást és szántásversenyt rendez. Az állatdíjazáson részint pénz-díjakat, részint díszokleveleket fog az egyesület kiosztani, a szántásverseny nyertesei között pedig kisebb gazdasági gépek és eszközök lesznek kiosztva.

Állatdíjazás. A Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi szeptember hó 26-án Káloz községben jól sikerült tenyészszarvasmarhadíjazást rendezett. A díjazásra felhajtott 46 darab tehén és 35 darab üsző gazdáik között a bírálóbizottság 500 kor. államdíjat és 19 drb díszoklevelet osztott ki.

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez, Budapest, V., Géza-utca 2. szám (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főcélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokosok segítsen, ezért kölcsönöket már 300 K.-tól kezdve ad. Aki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó törlesztéses kölcsönével segíthet terhén. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőt ellát. Kölcsönök a földbirtok fele értékéig engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor visszafizetheti. Parcellázásoknál az intézet minden tekintetben segít. Az intézet egyszerű levélre bárkinek szívesen ad felvilágosítást. Az intézetnek ügynökei nincsenek s azon ügynök, ki ez intézet megbízottjának nevezi magát, visszélést követ el.

NYILTTER.*)

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényél, cukorbetegségél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Salvo-Lipózi Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudaórákpart 8.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetsége gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

Az időjárás derült, száraz jellegű, csapadék alig elvétve fordult elő. A hosszú őszi gazdasági munkálataikra kedvező.

Ami az üzleti viszonyokat illeti, legutóbbi jelentésünk óta a külföldi piacokról érkező hírek szerint a forgalom élénk és az árirányzat szilárdnak mondható. Magasabb árjegyzések jutottak érvényre az angol piacokon, ugyisint a németországiakon is; Amerika hasonlóképpen magasabb árakat jelzett és az orosz kivitel aránya az orosz piacokon is az árfolyamok szilárdulását idézte elő.

Nálunk az üzlet mitsem vesztett élénkségéből és a forgalom főleg az októberi határidőüzletben felmondásra került tételek kicserélésében jutott kifejezésre. A malmok valamennyi felmondásra kerülő tételt átvesznek. Erre való tekintettel nem lévén áru, amely erős kínálatot idézne elő, az árfolyamok állandóan megtartják szilárd jellegüket. A listelhelyezési viszonyok elég jók. Rozsban szintén szilárdult az üzletmenet, a felmondott mennyiség eddig körülbeül 58 ezer métermázsára tehető. Árpában jobb üzletmenet uralkodik, tengeriben nyugodt a hangulat. A száraz időjárás igen kedvező a tengeritörsre és az áru behordására. A minőségek kielégítőek. Zabban szilárdult az üzletmenet, bár a kínálat elég jó. A minőség tekintetében a piacra kerülő tételek sok kívánivalót hagynak hátra.

Az egyes gabonaművek áraitól s az azokban végbement változásokról napijelentésünkben számolunk be.

Napijelentés a gabonatözsdeiről.

1909. október 12.

A mai készáru buzaüzletben az árak 5-10 fillérrel emelkedtek. Az összeforgalom 15,00 métermázsára tehető.

*) E rovatban foglaltakot a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Rozsban az árak szintén szilárdultak. Budapesti paritásban 19-60 koronával fizetik.

Árpában az üzletmenet változatlan. Némi élénkülés tapasztalható.

Tengeriben csendes a hangulat, az érdeklődés csekély. Ára Budapestén kocsira rakva 14-80 korona.

Zabban jó a kínálat, szín és tisztaság szerint 15-50-16- koronával fizetik.

Eladott:

Buza, Tiszavidéki: 300 mm. 80 k. 30 f., 500 mm. 80 k. 30 f., 500 mm. 79-8 k. 30 K. — f., 500 mm. 80 k. 30 f., 100 mm. 79 k. 29 K. 60 f., 100 mm. 79 k. 29 K. 60 f., 100 mm. 78-5 k. 29 K. 50 f., 300 mm. 73 k. 29 K. 40 f. felső.

Pestvidéki: 100 mm. 75 k. 28 K. 40 f., 100 mm. 75 k. 28 K. 30 f.

Bánsági: 300 mm. 78 k. 29 K. 40 f.

Fehérmegyei: 200 mm. 77 k. 29 K. — f., 250 mm. 80 k. 29 K. 4) f., 200 mm. 80 k. 29 K. 30 f., 100 mm. 77-5 k. 29 K. 10 f.

Bihari: 500 mm. 76-3 k. 29 K. — f.

Tolnai: 2200 mm. 76 k. 28 K. 65 f.

Román: 7000 mm. 79-5 k. 29 K. 60 f., 2000 mm. 79-5 k. 29 K. 30 f.

Szerb: 1060 mm. 76 k. 27 K. 40 f. üszkös, 1030 mm. 75-5 k. 27 K. 40 f. üszkös, 3000 mm. 77 k. 27 K. 40 f. üszkös, 1909 október 11-ről: 2000 mm. 75 k. 27 K. 20 f. üszkőhegyű.

Bolgár: 1000 mm. 78 k. 29 K. 20 f.

Rozs: 600 mm. 19 K. 60 f. kpf., 200 mm. 19 K. 70 f. kpf., 600 mm. 19 K. 60 f. kpf., 100 mm. 19 K. 54 f. kpf., 300 mm. 19 K. 60 f. kpf.

Lucerna: 200 mm. 168 K. — f. kpf.

Árpa: 850 mm. 14 K. 55 f., 800 mm. 14 K. 60 f. kpf.

Tengeri: 200 mm. 14 K. 80 f. kpf. kocsira.

Zab: 100 mm. 15 K. 80 f. kpf., 100 mm. 15 K. 60 f. kpf., 400 mm. 15 K. 60 f. kpf., 200 mm. 15 K. 70 f. kpf.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza 1909. októberre	29-18 K.
" 1910. áprilisra	28-56 "
Rozs 1909. októberre	19-60 "
" 1910. áprilisra	20-40 "
Zab 1909. októberre	15-32 "
" 1910. áprilisra	15-50 "
Tengeri 1909. szeptemberre	13-98 "
" 1910. májusra	13-98 "

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca. 1909. év okt. hó 12-én A szekesfővárosi vásár-igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 192 szekér réti széna, 76 szekér muhar, 18 szekér zsupszalma, 20 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, 10 szekér tengeriszár, — szekér egyéb takarmány (óhere, luczerna, zabosbüköny, köles stb.), — zsák szecska.

A forgalom élénk.

Árak fillérekben q-ként a következők: réti széna 740-960, muhar 760-920, zsupszalma 700-800, alomszalma 600-720, takarmányszalma —, kéve tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabosbüköny 760-920, óhere —, luczerna —, köles —, sarju 640 860, szalmaszecska 840-860. Összes kocsiszám 318. Összes súly 381,600 kg.

Nemzetközi gabonapiacz 1909. okt. 8-tól 1909. okt. 13-ig.

Kelet	Effektív árak										Határidő	Határidős árak					
	Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres	Ódessza		Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicago	
Buza	12	29-40	19-98	30-90	28-—	27-14	22-64	20-38	—	—	18-96	Okt.	28-90	20-29	25-94	22-34 ¹	19-30 ⁴
	8	29-40	19-98*	30-70	28-—	27-14	22-24	20-14	—	—	18-96	Decz.	28-38 ²	20-43	25-56	22-56 ³	19-06
Rozs	12	19-70	—	20-50	20-50	20-65	15-50	—	—	—	13-95	Okt.	28-58	20-49 ^{2a}	25-44	22-28 ¹	19-00 ⁴
	8	19-70	—	20-40	20-50	20-35	15-50	—	—	—	13-95	Decz.	28-28 ²	20-38	25-12	22-26 ³	18-74
Zab	12	16-—	—	17-20	18-80	19-76	—	—	—	—	—	Okt.	19-46	—	20-20	15-74 ¹	—
	8	16-—	—	17-—	18-80	19-76	—	—	—	—	—	Decz.	20-20 ³	—	20-28	15-98 ³	—
Tengeri	12	15-—	13-62	16-20	16-20	18-58	—	13-86	—	12-49	—	Okt.	19-46	—	20-32	15-74 ¹	—
	8	15-—	13-62	16-20	16-20	18-58	—	13-72	—	12-49	—	Decz.	20-20 ³	—	20-28	15-98 ³	—
Árpa	12	14-95	—	20-—	17-50	21-53	—	—	—	—	—	Okt.	15-28	—	18-24	—	—
	8	15-05	—	20-—	17-50	21-24	—	—	—	—	—	Decz.	15-44 ²	—	18-88	—	—
												Okt.	15-18	—	18-16	—	—
												Decz.	15-48 ²	—	18-80	—	—

Jegyzet: *) Red. winter II. 1) Nov. 2) Nov.—febr. 2a) Márcz. 3) Április 4) Május

A szeszüzletben árak a legutóbbinál, mint később. Elkölt finomított laul 5'-57' 0 k ban kicsinyben vidéki finomított v. Élesztőszesz ad. koronáig kelt el. rolyva. Denaturált szesz hordóval együtt. Mezőgazdasági szesz prompt és fix árban és 2 ajálva élénk v. 50-50-51 koroná sen alul. Budapest a k korona. Bécsi jegyzés v koronáig zátul. B u d

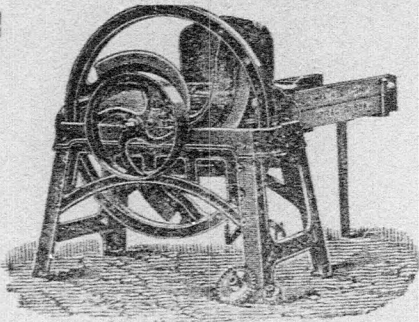
Kontingens nyerss Finomított szesz Élesztőszesz adóz adóz Nyersszesz adóz Denaturált szesz (Az adózott szesz

Liszt, őrleny
(A Magyar Mezőgazdasági társaság j Liszt. Az elmal vol. A malmok r szállításra. Rendelkezések Heti lisztforgalo A fővárosi ma kg-ként Budapest Szám: 0 1 ÁR K: 44- 43-2

Rozslisztárak: Szám: 0. 0 ÁR K: 32-20 31

Mei
B
IV. Kos
Kár
= lé
kake
Pos
Magy
Árj

Bal-
esetekKl-
zárva.

Beeslőknek nélkülözhetetlen
a most megjelent
Szalma-, széna- stb. kazlak
köbtartalomkiszámítása

czímű könyvecske, írta: **Jankó Sándor**. Ára bérmentes küldéssel 1 kor. 10 fill., mely összegzet megrendelés esetén előre beküldeni kérjük. „Patria” r.-t. könyvkereskedése Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám. (Köztelek)

SZEKASI SACELLÁRY GYÖRGY BANK- ÉS GABONA-
BIZOMÁNYI ÜZLETE
TELEFON 173-32. BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCZA 31. TELEFON 173-32.

foglalkozik hazai és külföldi tőzsdékre szóló megbízások, valamint effectiv gabonaüzletek lebonyolításával. 3793

Minden nagyságban.
Szeceksavágók,
Répvágók,
Darálómalmok,
Gőzölőkészülékek.

UMRATH ÉS T^{SA}
Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészlet 12 HP-ig Ipari mozdonyok 200 HP-ig

Fehér megyében 3000 holdas gazdaságban

intéző
gazdatiszt

kerestetik, ki répatermelés, tejgazdaság és állatok bevásárlásában jártas. Ajánlatok **dr. Elek Mór** urnak, **Budapest, Szabadságtér 6. szám** küldendők. 3867

Kis- és nagyirtók részére.

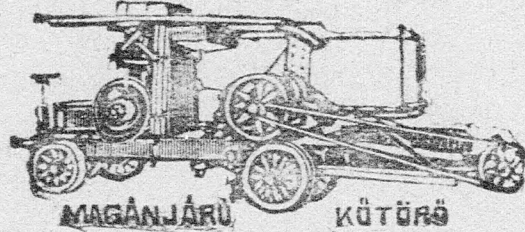

Ratto
Phosphor-pasta
patkányok

teljes kipusztítására szavatosság mellett
üvegekben 50 fillér, 80 fillér és 1.50 kor.
DETSINYI FRIGYES BUDAPEST, V., ker.
MAROKKÓ-U. 2. SZ.

Eredeti schweizi
Magánjáró benzinlokomobilok
gőzcséplőkészletek

Magánjáró motorfűrészek és
Magánjáró kötörök,

Szivógázmotorok.

Modern szerkezetű
malomberendezések,
Mindenemű gazdasági gépek, burgonyaarató-
gépek, vetőgépek, járgányok stb. 3868

Kellner és Schanzer Budapest,
Aulich-u. 4.
Vidéki képviselők Kerestetnek. 3869

Szálás takarmánynövények
termesztése. **Szilassy Zoltán és**
Grabner Emil éhez-
pótló és egyedül álló mű-
vények beszerzése minden gazdának fontos. Ára tartós
vászonkötésben 10 korona. „Patria” r.-t. gazdasági
könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Herényi Gothard-féle tisztavérű sim-
menthái tenyésztésben **15 darab**
2-3 éves

űsző
és **8 darab**
tehén

eladó. Czim: **g. Lelovich Sándor**, Herény, Szombathely mellett. 3870

Mintázott és legolcsóbb áron ajánlott
árpa-ajánlatokat
kér **C. Paretschneider** gabonakeres-
kedő, Baumgartenberg, O. Ö. **Aján-**
latok német nyelven „Cassa
gegen Duplicat”. 3865

Kenese Ferencz főtiszt-tisztartó által készített

KENESE-féle EGYSZERŰ GAZDASÁGI SZÁMVITELI NYOMTATVÁNYOKBÓL

nagy raktárt tartunk.

A lehető legegyszerűbb kezelés s egyben a legtökéletesebb nyomtatványrendszer. A legtöbb gazdaságban bevezetve. — Mintaiveket valamint árjegyzéket is készséggel bocsátunk az érdeklődők rendelkezésére.

Megkeresések a „PATRIA” irod. váll. és nyomdai r.-t. nyomtatvány-
kezelői osztályához intézendők, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek)

MEGHIVÓ

A MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNEK

1909. évi október hó 28-án, csütörtökön délelőtt 10 órakor, Budapesten, az Alkotmány-utca 31. számú ház földszintjén tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYÜLÉSÉRE.

T Á R G Y S O R O Z A T :

1. Az igazgatóság jelentése az 1908. évi július 1-től 1909. évi június 30-ig terjedt üzletéről a zárómérleg bemutatásával.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Határozathozatal a nyereség hováfordítása iránt, valamint az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentése tárgyában.
4. Az igazgatóság tagjai ülésenkénti költségeinek és a felügyelő-bizottság illetményének megállapítása.
5. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlésére 5 tag kiküldése.
6. Elnök és igazgatósági tagok választása.*)
7. A felügyelő-bizottság négy tagjának választása.*)
8. Esetleges indítványok.

BUDAPESTEN, 1909 október 12.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályokból:

Minden tag a közgyűlésen meg nem jelenése esetén képviseltetését meghatalmazás útján a szövetségnek a közgyűlésen megjelent egy másik tagjára ruházhatja a meghatalmazás minden egyes meghatalmazó által külön kiállított igazolvány alapján történik, melynek alakját az igazgatóság esetről-esetre határozza meg. Gazdasággal foglalkozó tagok a közgyűlésen való képviseltetéssel írásbeli meghatalmazással jószágigazgatójukat, esetleg más gazdatisztjukat is megbízhatják. Jogi személyek és erkölcsi testületek a közgyűlésen megjelent egy törvényes képviselőjük által gyakorolják közgyűlési jogaikat. Minden üzletre egy szavazatra jogosít, de egy tag sem gyakorolhat saját üzletre, illetve meghatalmazás alapján együttesen és összesen 50 szavazatnál többet. *) A kilépő tagok újból megválaszthatók.

TARTOZIK

Mérleg-számla

KÖVETEL

VAGYON	Korona	fillér	TEHER	Korona	fillér
Pénztári készlet	51306	35	Szövetkezeti alaptőke	837400	—
Künnlevő utánvétek	21609	59	Tartalékalap	260000	—
Értékpapirkészlet	58940	—	Tagok vásárlási visszatérítési tőkéi	314138	91
Váltókészlet	996005	26	Hitelezők	1970262	—
Árukészletek	778787	48	Folyószámlabetétek	1391427	15
Adósok	4625248	05	Tisztviselők és szolgák nyugd. int.	364429	68
Felszerelési ingóságok	200	—	Adósok fedezeti váltói	1390298	25
Letétek	313408	51	Szövetk. ingatlan jelzálogkölcse	97506	37
Alkotmány-u. 29. sz. szöv. ingatlan	193947	20	Letéteményesek	313408	51
			Be nem váltott részjegyszelvények	30455	44
			Rendelkezésre álló nyereség	70126	13
	7039452	44		7039452	44

TARTOZIK

Veszteség- és nyereség-számla

KÖVETEL

VESZTESÉG	Korona	fillér	NYERESÉG	Korona	fillér
Személyzeti fizetések	184451	78	Áthozat 1907/1908. üzletéről	3959	91
Vállalati adó	19184	97	Áruszámlákon	346875	81
Általános üzleti költségek	90477	95	Kamatszámán K 61161.26		
Leirandó követelések	9945	26	le betéti kamat K 36187.28		
Ingatlan-adó	3401	58	Tőkekamatadó K 3618.74 K 39806.02	21355	24
Jelzálogkölcse-kamat	4178	54	Házbérfjövedelem	9575	25
Rendelkezésre álló nyereség	70126	13			
	381766	21		381766	21

Igazgatósági jelentés: 1. A tagok létszáma: 1631 tag 4187 üzletrészszel. 2. Az üzletély folyamán kilépett: 26 tag 32 üzletrészszel, kilépését bejelentette 2 tag üzletrészszel. 3. a) Befizetett üzletrészs 4187, b) felmondott üzletrészs 8, c) kifizetett üzletrészs 32. **Évi forgalom:** 129.347,026 korona 57 fillér.

Kelt BUDAPESTEN, 1909. évi június hó 30-án.

Az igazgatóság:

Herczeg Esterházy Miklós elnök, **Barcza Károly** alelnök, **Ógróf Pallavicini Ede** alelnök, **Perczel Ferenc** vezérigazgató,
Harsány Oszkár ügyvezető-igazgató, **Báró Ambrózy Gyula**, **Dr. Bernát István**, **Hajós József**, **Halász Zsigmond**, **Kodolányi Antal**,
Dr. Nagy Ferenc, **Reusz Henrik**, **Gróf Széchenyi Bertalan**, **Szilassy Zoltán**, **Tolnay Lajos**.
 A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG: **Zachár Gyula** elnök, **Eösz Ferenc**, **Koppély Géza**, **Szelezky Iván**.

A Wettenstein-Ambulatorium
és a
Dr. Wettenstein Sanatorium R.-Társ. irodája

Budapest, VI., Bulyovszky-utca 5. (Déli-bő-utca 23. sarok) van. Ezen új ambulatorium, amelyben tüdőbajosok és egyéb tuberkulózis betegek a Wettenstein József dr. által feltalált gyógymóddal nyerne gyógykezelést, a városi villamos vasút, a Ferencz-József földalati vasút és az omnibusz vállalat Áréna-nál állomásának szomszédságában van. 3863

Az ikerváltó eke

és használata. Irta: Enesei Dörner Béla, kir. gazd. intéző. A füzetnek ára bérmentes küldéssel 55 fillér, mely megrendelés esetén (levélbélyegeken) előre beküldendő. "Patria" r.-t. könyvkereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Mezei egerek kipusztítására ajánlok
Saccharin - Strychnin - zabot.

Legbiztosabb és legolcsóbb!!
VEGYIPARI LABORATORIUM
DETINYI FRIGYES
BUDAPEST, MAROKKÓI-U. 2.
3861a

Magyar carbid! Magyar ipar!
Van Önnek szüksége jó és olcsó carbidra?
szép és olcsó
világításra?

A sebenicói carbidgyár
a világ legnagyobb gyára, magyar területen fekszik, magyar gyár, magyar kéz építette.

Carbidunk
magyar gyártmány,
amellyel a legjobb és legolcsóbb. Ne dobja ki pénzét egy drágább osztrák gyártmányért. Ne hagyja magát valótlán hirdetésekkel félrevezetni. Készülékünkkel és carbidunkkal 3833a egy 40 gyertyafényű láng 1 fillérbe kerül.

Kellner és Schanzer
Budapest, V., Aulich-utca 4. szám.
Mezőgazdasági gép, motor, malomgépek üzlete.

Most jelent meg új, változtatott tartalommal a
MEZŐGAZDÁK ÜZEMI ÚTMUTATÓJA
ezimű zsebkönyv 2-ik kiadása.
Ára vászonba kötve 4 korona.
"Patria" r.-t. könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

MELÁSZT
(folyékony állapotban)
jutányos feltételek mellett szállít:
Sebők Emil és Társa
Budapest, V., Lipót-körút 2. 3840

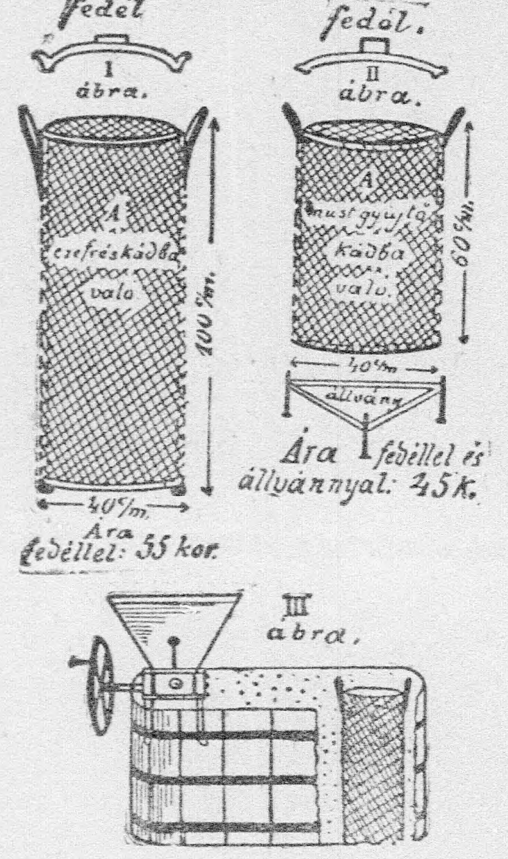
Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban
Budapest, IX., Köztelek.

Eladó gyökeres szőlővesszők.

47.000 drb Olasz Rizling	á 20 korona
28.000 „ Fehér Mézes	ezrenként.
4.000 „ Kövidinka	
8.000 „ Ezerjő	á 25 korona
11.000 „ Piros Veltelini	ezrenként.
3.000 „ Fehér Burgundi	

Az árak tisztítva, csomagolva és november hó folyamán Hidja-Pusztapáti vasútállomásra szállítva értetnek. Czim: **Tolnai uradalom fácskerti gazdasága**, u. p. Tolna, Tolna megye. 3858

Hivatása és hatása a borászat terén ugyanaz, mint a rostaké a gabonafélék tisztításánál.

Szabadalmazott „Mustszűrő és gyűjtő“

őzött (zinn) acélsodronyszövetből, mely hengerkosár alakú készülék, mint a mustkiválasztási eljárás egyszerűsítésére és gyorsítására, valamint a must szennyes alkotórészeinek eltávolítására és ezzel minőségének javítására szolgáló iparcikk minden szőlősgazdára nézve előbb-utóbb nélkülözhetetlen lesz, mert:

1. kis- és nagyüzemekre egyaránt alkalmas (ahány kád, annyi szűrő),
2. önmagában önálló és egész, tehát használatra minden előkészület nélkül mindig kész,
3. szilárd és elpusztíthatatlan,
4. könnyen kezelhető és vízben való erőteljes ide-oda rázással könnyen tisztítható,
5. alkalmazása semminemű szakértelmet vagy mesterfogást nem igényel,
6. minden beavatkozás nélkül folyton és kellő gyorsasággal szűr, minélfogva a czefrére váró további munkákat (tiprást, préselést) nem hátráltatja,
7. a czefrészádban a leghosszabb szűret alatt sem dugul be,
8. segítségével az előlé a tiprót és préselt létől elkülöníthető és külön kezelhető,
9. a kis térfogat mellett nagy és alkalmas szűrőfelülettel bír,
10. használata tetemes idő-, munka- és — az elcsépeges apasztása révén — némi mustmegtakarítással jár, mint-hogy a czefréről vele leszűrt és belőle közvetlenül a hordókebe eltávolított tetemes mustot nem kell a tiprósákokba, vagy a présekbe átmerni, mely megtakarítások pénzértékében beszerzési árak csakhamar megtérül,
11. a kádaknak és préseknek befogadó képességét (a ledarálás által szabaddá lett szőlőlének időközönként való eltávolítása folytán) 60—70 százalékkal növeli s így ugyanazon berendezéssel több szőlőnek a leszűretelét és földolgozását teszi lehetővé,
12. a visszamaradt czefre villával szedhető ki és távolítható el a kádból,
13. a szőlőszemek héját, magját és husos részeit; a szőlőfűrtökre tapadt trágyafertőzött termőföldnek sarát és mocsokját; a fűrtökön elősködő rovarok és állatok hulláját, az azokon netán fejlődött penészgombákat; az esetleges kénpor-maradványokat stb. a czefrében benne és visszahagyja, minthogy a ledarált szőlőnek szabad leve nem sodróerővel folyik, hanem a czefrén — mint természetes szűrőn — át csak lassan szívárog le a kád fenekére s innét legnagyobb részét alulról felfelé nyomul a szűrőnek belsejébe, mint ezen czefra mesterségesen alkotott üres térbe.
14. ennélfogva a szőlő levét a maga természetes tiszta összetételében választja ki,
15. a must belőle egyszerűen kimeríthető, vagy kiszivattyúzható.
16. a szivattyút az eldugulástól megóvja,
17. a vele szűrt mustnak erjedése csendesebb és egyenletesebb lesz; a hordók tehát a kiömlés és eldugulás veszélye nélkül telthetők.
18. a vele szűrt mustból kiejert bor a föld-, penész- és kéniz és szagtól lehetőleg mentes, színében világosabb, ízben és zamathozam tisztább és finomabb lesz, előbb tisztul, érik és kevésbé török meg.
19. a bor seprűje az eddigiek felénnyire apad, minélfogva a vele szűrt mustot úgy édesen, mint kiforrva seprűjével együtt, bizonyára szivesebben és drágábban veszik meg.
20. a czefrének — a kereskedők által kifogásolt — kitiprását (mely művelettel pedig nemcsak a préselések száma csökkenthető, de feltétlenül nagyobb musthozam is érhető el) aggály nélkül fogatosíthatóvá teszi, minthogy a tiprásnak seprűt szaporító hátrányos hatását, az abból származó mustnak vele való megszűrése érvényesülni nem enged,
21. használatukkal a présházi munkák nagyobb tisztasággal fogatosíthatók.

Használati utasítás: 1. A szőlő ledarálásának megkezdése előtt a nagyobb szűrő a czefrészádban egyik végébe (szemben a szőlőzúzóval, közvetlenül a kád fenekére) beállítatván, a ledarálás megkezdhető és mindaddig folytatható, amíg a kád czefrével megtelik, mely munka közben a) egyrészt a szűrőben összegyűlt must abból időközönként kimerendő vagy kiszivattyúzandó, hogy mindig újabb és újabb czefrének adjon helyet, felső rétege vagy tiprás vagy közvetlenül sajtolás alá legyen vehető.

2. Nagyobb üzemeknél az első kádnak megteltével a leírt eljárás egy második, sőt harmadik káddal folytatandó és az előzők kiürítése után felváltva gyakoroltatik.

3. Az esetleges tiprásból és a présekben lefolyó, egy közös kádba összeöntendő mustban, az állványára helyezendő kisebb szűrő a szűrést fennakadás nélkül gyorsan végzi.

JEGYZET: Aki ezen szűrőkkel csak a czefréről szűri le a mustot, ellenben a tiprásból és a présekben származó mustnak megszűrését mellőzi, az csak fél munkát végez, melyben nincs köszönet!

Minthogy ezen már kipróbált és fent felsorolt előnyeiben teljesen bevált szűrők az idén csak megrendelésre fognak gyártatni, sziveskedjenek a t. cz. venni szándékozők szükségletüket az „Országos Gazdasági Bank Részvénytársaság Zalaegerszegi Fiokk"-jánál Zalaegerszegen mielőbb megrendelni, hogy azok idejekorán elkészíthetők és még a szűret előtt kellő időben elküldhetők legyenek!

Tisztelettel a szabadalom tulajdonosa:
Skublics Imre s. k., kir. közjegyző Zalaegerszegen

Ered
a gróf Piat
Mistelbach)
Ge
Loosdorfi
Teljesen egy
sűrű zöldm
versenyen
Loosdorfi
nagy hozam
den talajfek
mintákkal és

Elad
sim
vadve
1000
Bad

Foly
kezdődő
holdnál

uj
dy

Kérvény
25 iv 1
Nyilvánta
mest
100 iv
Bornyilva
vagy k
1.20 k
könyv
2.80 k
Kérvény
zese
Nyilvánta
délyek
Nyilvánta
rokró
Bejelenté
tésére
Nyilvánta
25 iv 2
Bortörvé
Jenő. (II
Bortörvé

Megrendelés
vétel mellé
vén

Eredeti Loosdorfi vetőmagot

a gróf Piatti-féle uradalmi kezelőség vetőmagtenyésztéséből Loosdorf-ban (Bez. Mistelbach) ajánl őszi vetésre az **Eladási iroda**

Gebrüder Boschan csász. és kir. udv. szállítók
Wien, I., Bäckerstrasse 9.

Loosdorfi télirozsol a legjobb, eddig Ausztriában termelt télirozsol, hozam, minőség, fagy és megdőlés elleni biztosságról illetőleg. Teljesen egyenletes lánzszaalaku kalászforma, legmagasabb virágzási képesség, sűrű zöldságtartalom, a mag nem hullik ki, tehát nincs magvesztés. Minden versenyen győztes. Alkalmos minden talajnem- és minden fekvéshez.

Loosdorfi korai buzogány- és Loosdorfi fehér buzogánybuza, nagy hozamképességű fagyálló buzatényészet, minden jobb buzaföldbe és minden talajfektetésre alkalmas. — Közelebbi a prospektusokban foglaltatik, melyek mintákkal és kalász-typusokkal díjtalanul küldetnek. 3707

Hirdetmény.**Eladunk négy millió sima Ripária Portalis**

vadvesszőt első osztály szokványminőségben, 1000 darabonként 16 koronáért, akár őszi, akár tavaszi szállítás mellett.

Badacsonyi vidéki Szőlőtelep

kezelősége, **Tapolca** (a Balaton mellett). 3789

Folyó évi június hó 30-ától kezdődő hatályval minden szőlőtermelőre (ha 4 holdnál nagyobb a szőlője), minden vendéglős, bor- és fűszerkereskedőre kötelező

uj bortörvény (1908: XLVII.) nyomtatványok

árjegyzéke.

Kérvény a mustcukrozás megengedése iránt (I. sz. mell.) 25 iv 1.— K, 100 iv 3.50 K.

Nyilvántartás az új törvény életbelépte előtt készített mesterséges éves borokról (III. sz. mell.) 25 iv 2.— K, 100 iv 6.50 K.

Bornylvántartási ivatek. Az új rendelet értelmében csak fűzetben vagy kötött könyvben használható. Árak: Kis alak: 10 ives fűzet 1.20 K, 25 ives fűzet 2.30 K, 50 ives könyv 5.50 K, 100 ives könyv 8.— K. Nagy alak: 10 ives fűzet 1.50 K, 25 ives fűzet 2.80 K, 50 ives könyv 6.50 K, 100 ives könyv 10.— K.

Kérvény a tokaji borvidékre való borbevitel engedélyezése iránt (V. sz. mell.) 10 db 25 fill., 100 db 1.50 K.

Nyilvántartás a tokaji borvidékre kért behozatali engedélyekről (VI. sz. mell.) 10 db 50 fill., 100 db 3.— K.

Nyilvántartás a tokaji borvidékre behozott idegen borokról (VII. sz. mell.) 10 db 50 fill., 100 db 3.— K.

Bejelentés törkölyborknak saját használatra való készítésére (IX. sz. mell.) 25 iv 1.— K, 100 iv 3.— K.

Nyilvántartás bejelentett törkölyborkészítéséről (X. sz. mell.) 25 iv 2.— K, 100 iv 6.50 K.

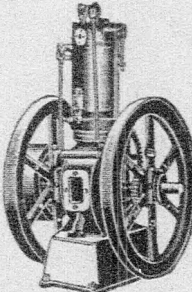
Bortörvény, végr. rendelet, magyarázatokkal stb. írta dr. Crucker Jenő. (II. kiad.) 1.— K

Bortörvénykivonat (plakát) 5 iv 25 fill., 100 iv 4.— K.

Megrendeléseket az összeg előre való beküldése mellett vagy utánvétel mellett eszközöl a **"PÁTRIA"** Irodalmi és nyomdai részvénytársaság Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

ÁLLATKINZÁS

járgányba fogni a lovat.

„REKORD“ benzinmotorjaink oly olcsóak,

hogy bárki rászánhatja magát annak beszerzésére.

1, 2, 3, 4 és 5 lóerő nagyságban

Fairbanks-Morse hírneves gyártmányai.

Feltétlenül megbízható és bámulatosan egyszerű.

Nem gyorsfutó!

Kiválóan szilárd!

Tessék motorjegyzéket kérni ingyen és bérmentve.

FEHÉR MIKLÓS GÉPGYÁR R.-T. BUDAPEST, VÁCZI-UT 80.

63373/IV. sz.

Hirdetmény.

Az állami méneshirtok, gödöllői koronaauradalom stb., továbbá az állami ménes- és méntelepparanc nokságok jövő 1910. évi mintegy **85.800 kg. petroleumszükségletének** biztosítása céljából **f. évi november 5. napján délelőtti 11 órakor** a vezetésem alatt álló miniszteriumban (I. em. tanácssterem) ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy egykoros bélyeggel és 1800 K bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a vezetésem alatt álló miniszterium házipénztáránál (félem. 29) az említett határidőig annál is inkább nyujtsák be, mivel a később érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A részletes ajánlati feltételek egy a vezetésem alatt álló miniszteriumban (III. em. 121) valamint a mezőhegyesi méneshirtok igazgatóságánál megtekinthetők.

Budapest, 1909. évi szeptember hó 29-én.

3872.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

MEGHIVÓ.

A **IANYSÁGI TÖZEGIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG** Sopronban (a győr-sopron-ebenfurti vasut palotájában, Király-utca 2. szám) **1909. évi október hó 29-én d. e. 11 órakor** tartja

ötödik évi rendes közgyűlését,

amelyre a társulat részvényeseit tisztelettel meghívja.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzleti évről.
2. Az 1908/9. évi zárószámadás és mérleg előterjesztése és a felügyelő bizottságnak ezekre vonatkozó jelentése.
3. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
4. Egy igazgatósági tagnak esetleges választása.
5. A felügyelő bizottságnak megválasztása.

A t. részvényesek, akik jogaikat a közgyűlésen gyakorolni óhajlják, felkéretnek, hogy részvényeiket f. é. október hó 28-ik napjáig társaságunk pénztáránál (Király-utca 2. szám, I. emelet) letétbe helyezni sziveskedjenek. A számadás és mérleg, valamint az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentései a közgyűlést megelőzőleg 8 napon át a társaság irodahelyiségében közszemlére ki-tétetnek.

Sopron, 1909. évi szeptember hó 15-én.

Az igazgatóság.

3868

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya

minden tekintetben előmozdítani kívánja a gazdák közönség érdekelt s ezért:

Jelzalogkölesdnöket közvetítünk előnyös feltételek mellett, ha a gazdák e czéliből hozzánk fordulnak.

Felülvizsgáltatjuk a be- gyógytári vényeket, s megállapítjuk, hogy azok a cse'áddör- vény rendelkezései szerint számláltak-e.

Adóügyekben szakvéleményt adunk. A beküldött adókönyvek alapján felülvizsgáltatjuk az adó helyes kivetését és tul'ze és esetén a nac visszate'itést készköröljük.

Tarifális kérdésekben díjtalanul szakszerű felülvizsgálásokat adunk. Felülvizsgáltatjuk a beküldött vasuti és hajófuvar- leveleket s készköröljük a tul'fizetett fuvardíj visszatérítést.

Gazdaságok állandó felügyeletét és ezek üzemének ellenörzését, számvitelek felülvizsgálását és ellenörzését elvállaljuk illetve arra szakembereket küldünk ki.

Szaktanácsot adunk számviteli kérdésekben.

Üzempterveket, melyek az okserü gazdálkodás alapját képezik, kidolgoztatunk.

Szakerüöl tisztséget peres ügyekben elvállalunk és mindennemü mezőgazdasági értékebecseleket végeztetünk.

Biztosítási ügyekben tanácsot adunk és mindennemü biztosítási ügyiel lebonyolítását elvállaljuk.

Nyilvántartjuk a bejelen- eladó és bérbeadó birtokokat vala- mint a birtokot venni és bérelni szándékozókot.

Jogi tanácsot is adunk, ha ily természetü' ügyekben a gazdák hozzánk fordulnak.

Mindenféle tanácsot, felülvizsgálást üzemi osztályunk révén a gazdák a legkiválóbb szaktekintélyektől kapják.

Nyilvántartásra bejelentetett:

- Eladó birtok:** 197 m. hold, fővárostól 39 km.-re, 8 h. szőlővel, gazdasági épületekkel és 2 nagy pinczével, 5 szobás urilakkal. 3
- 1015 kat. hold Torontálban a Tisza és vasut mentén, köves uttal, egészben avagy csakis egy körülbéli 500 holdas része, gazdasági épületekkel. 6
- 211 m. hold kerti talaj, Temes-ártól 2 kilométernyire, tejgazdaságra kiválóan alkalmas, 10 szobás urilakkal. A birtokon nagyobb összegű, igen olcsó és előnyös förtésztes kölcsön van. 10
- 686 hold Nógrád m.-ben. Vasutállomástól 3 km.-re. Teljes felszereléssel 400.000 korona. 14
- 384 hold szőlővel való, egyenes felületű, vasut közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó. 13
- 1000 m. hold Hort megyében A birtok egy darabban, jó és elegendő épülettel felszerelve, tehermentes, saját kezelés alatt áll. Esetleg bérbeadó. 16
- 2438 hold, 50 hold termőgyümölcsös Erdélyben, saját kezelés alatt, megfelelő számú kitanú kőből épült épületekkel. 10 szobás kastélyval, szeszgyár és finomító, jó munkiszivonyok. Ára felszerelés nélkül 560.000 K. Amortizációs teher 200.000 K. Esetleg bérbeadó. 16
- 280 hold Szilassy megyében, vasutállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dolmánytermelési engedéllyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tehenésztésre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. 17
- 200 hold, vasutállomástól 2 km. Szőlőművelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákba vagy együtt az egész terület eladó. 13
- Emeletes kastély 25 hold földdel a Balaton mellett, szép park. Ára 75.000 K. 1
- 101 m. hold Pest megyében, ebből 5 hold termőszőlő, 60 hold szántó, 34 hold kaszáló, 2 hold akáczerdő épületekkel. 24
- 184 hold Pest megyében, vasutállomás mellett, melyből 17 hold prima termőszőlő, 95 hold szántó, 12 hold kaszáló, 33 hold legelő, 6 hold ki nem apadó to urilakkal, gazdasági épületekkel, kedvező fizetési feltételek mellett. 29
- 139 m. hold Pest megyében, vasutállomástól 1/4 órányira, ebből 12 hold fiatal szőlő, 2 hold kaszáló, 30 hold szántó, 95 hold feltörhető legelő tanyával együtt 48.000 koronáért. 26
- 686 m. hold Abauj megyében, szükséges gazdasági épületekkel, 10 szobás kastélyval, vasutállomástól 1 km.-re. Előnyös fizetési feltételek. 28
- 2056 m. hold három kilométer távolságra: részben: 155 hold 600.000 K, 300 hold legelő és rét 150.000 K, és 191 hold mezővárosi helyterület kastélyval, igen sok gazdasági épülettel. 170.000 K. A birtokrészek külön-külön is eladók. 29
- 1260 m. hold, n. elyőbi 400 szántó, 40 rét, a többi vágható erdő. Vasutállomástól 7 km. Kedvező fizetési feltételek. Esetleg térbe is kivethető. 31
- 306 m. hold Szatmár megyében, Nagyvárostól 12 km.-re, 45 hold termő szőlővel, teljes felszereléssel. Ára 183.600 K. 32
- Nógrád megyében 4700 magyar holdas birtok szeszgyárral és gőzmalommal eladó; a szeszgyár és gőzmalom a helységgyárral együtt teljes egészében 1500-2000 holdnyi területtel is bapható. Ugyazint az egyes 300-500 holdnyi puszták külön-külön is eladhatók. Elsőrendű búzatermő földek; előnyös árak. 33
- 642 m. hold Komárom megyében. Egy tagban, 7 szobás urilakkal. Ára 300.000 K. Amortizációs teher 200.000 K. 34
- 350 k. hold Nógrád megyében. Gazdasági épületekkel és lakóházzal. Ára 200.000 K. 35
- 500 kat. hold, melyből 4000 kihasználható erdő, a többi szántó, kaszáló és legelő. Épületek két majorban, mindenképp van mű állomás, 6 vízimalom, vasolvasztó, mész- és vasbányák. Minden irányban jó közle' utak. 36
- 165 hold Nógrád megyében várostól 1/4 órányira fővonal mentén, 4 szobás lakóházzal. 464

Birtokvétel: 1000 holdig cserébe fővárosi házárt, egy tulnyomon erdőből álló Hort, Nógrád, Gömör, Heves vagy Borsod megyében fekvő birtok 367

megvételre kerestetik: 800-1000 holdig jó földdel és épületekkel, instrum-czióval. A lakóház falu vagy város közelében legyen. 79

500-1000 m. hold lehetőleg egy tagban, előnyben részesül sik fekvés, vasutállomás közelében. 23

2-300 holdig, közel a fővároshoz, mely tejgazdaságra alkalmas. 80

400-600 hold kastélyval, kerttel, elég és jó gazdasági épülettel. Temes, Torontál, Arad, Csongrád és Krassó megyékben. 176.

60-100 hold, lehetőleg a főváros közelében, mely tehenésztésre alkalmas. 243

500 holdon felelő bármely nagyságig. Bács, Torontál, Temes, esetleg más megyékben jó minőségű talajjal. 380

Bérbeadó birtok: 1150 m. hold Nógrád megyében, jó gazdasági épületekkel, épülő vasut mentén, október 1-től, esetleg január 1-től 6 vagy 12 évre. 15

562 m. hold szántóföld, melyből 150 h. még ki nem irtott ritka cserjés, vasuti állomástól 5 km.-re. 86

2000 m. hold Nógrád megyében, helyben vasuti állomással. 407

Birtokbérlet kerestetik: 180-300 m. h., amely kereskedelmi növények termesztésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzemel. 2, 93

1000-1500 m. hold lehetőleg sik fekvésű, előnyben részesül erdőnélküli birtok és síkfekvésű vasutállomás közelében levő. 29

165 m. h. Nógrád megyében, fő onal mentén, várostól félórányira, 4 szobás lakóházzal. 465

100-120 hold városi közelében vagy oly helyen, bonnan városhoz jó vasuti összeköttetés van. 36

400-500 hold 10-12 évre; szakszerű épületekkel, lehetőleg 150-200 hold kaszáló és legelővel. 501

Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket az OMGE. üzemoztálya.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiadásában most jelent meg:

MEZŐGAZDASÁGI KÉPEK ANGOLORSZÁGBÓL.

Jelentés az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület tagjainak 1908. évi június 14-től július 4-ig terjedő tanulmányutjáról.

110 eredeti fényképpel. ✨ Ára 5 kor.

Angolország magasfoku mezőgazdasági kulturája az egész világ mezőgazdaságára mindenkor irányító hatással volt. Az angliai mezőgazdasági rendszerek ismerete kétszeri jelentőséggel bír ma, amidőn az állattenyésztés a mezőgazdasági üzlet körében mind nagyobb fontosságot nyer. Ennek a magasfoku gazdasági rendszernek főbb vonásait ismerteti ez a jelentős, amely nem más könyvek kivonatát tartalmazza, hanem praktikus magyar gazdáknak személyes megfigyeléseiből leszürt praktikus tapasztalatokat a magyar gazdák részére.

A díszesen kiállított, 224 oldalra terjedő kötet egyes fejezeit az utazó-társaságnak más és más tagjai irták meg a saját megfigyeléseiken kívül azokból az adatokból, amelyeket a társaság többi tagjai is rendelkezésükre bocsátottak. Az egyes fejezetek ilyenformán nem pusztán egyéni véleményt képviselnek, hanem a társaság leszürt tapasztalatait, ami a könyv értékét és használhatóságát nagy mértékben emeli.

A könyv Esterházy László gróf a társaság vezető elnökének előszaván kívül a következő tartalommal bír: **Nagybritannia lótenyésztése.** Irták: Gróf Somssich László és Horváth Jenő. — **Nagybritannia szarvasmarhatenyésztése.** Irták: Barsi Leidenfrost Károly. — **Nagybritannia juhtenyésztése.** Irták: Szilassy Zoltán. — **Az angolországi sertésekről.** Irták: Ujnépi Elek Ernő. — **Növénytermesztés és kísérletügy.** Irták: Szilassy Zoltán. — **Gyümölcsstermesztés.** Irták: Telegdy József. — **Nagybritannia mezőgazdasági érdekképviselete.** Irták: Paikert Alajos. — **A mezőgazdasági szövetkezés ügye Angliában.** Irták: György Endre. — **Gazdasági munkások Angliában.** Irták: György Endre. — **Woburn Abbey.** Irták: Gróf Esterházy László. — **A newcastle-i Royal Show.** Irták: Ujnépi Elek Ernő és Szilassy Zoltán. — **Üti megfigyelések a szigetországban.** Irták: Horváth Jenő. **Nagybritannia mezőgazdasági viszonyainak vázlatja.** Irták: Szilassy Zoltán.

A könyvben levő 110 fényképet Paikert Alajos, Rakovszky Antal, Schwarcz Andor és Szandtner Ernő vette föl.

A szerkesztés és sajtó alá készítés munkáját Szilassy Zoltán végezte.

A könyv, amely nem utazási jelentés alakjában, hanem tárgy szerint csoportosítva ismerteti az angliai mezőgazdasági viszonyokat, első és egyetlen a magyar gazdasági irodalom terén és minden magyar gazda haszonnal és élvezettel olvashatja.

Megrendelhető a Pátria" r.-t. könyvkereskedésétől, Budapest IX., Üllői-ut 25.

80.
Sz
SZ
VESZEL
bármily
felprésl
és gőzpr
latok:
Sch
takarm
Budape
utca 2
HO
és
bármely
jutányos
és áll
Gutt
é
kádár
Nagy
Gyors, po
világhírű
18 áll
Stád
FÖLDN
Stádel g
KELT
díjtalanul
gépek a
bak. Kelt
kifűnő biz
egész Ausz
ból, mely
megküldet
tyuk-, liba
kacsatojés
résztelt
pek szába
és Magyar
készítője
berg 2. s
Ezen szak
LE
konyhába
szárszék
gőhidró
nek, ha
LÉGY-
meszlejt
kora tav
elegendő
kg. leirá
utánvét
FODOR
Bud
Kisfal
Számos

Szénát, szalmát veszek és eladok

bármily nagy mennyiségben, felpréseléshez modern lő- és gőzpreseim adom. Ajánlatok: 3620

Schreier Béla
takarmánynagykereskedő
Budapest, Népszínház-
utca 22. Telefon 20-52.

Hordók és kádak

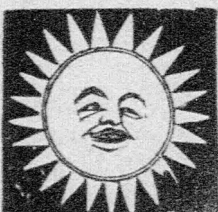
bármely nagyságban a leg-
jutányosabb árakon készit
és állandóan kapható

Guttman Gyula
és fia
kádármester cégnél
Nagykanizsa.
3733

Gyors, pontos, olcsó földmérés
Világhírű szabadsalom
10 államban.

Stádel-Torkos
FÖLDMÉRŐ-TALIGA
kapható
Stádel gépgyárban, Győrött.

KELTETŐGÉPEK
díjlatlan próbára. Keltető-
gépek a legjobbak és legolcsó-
bbak. Keltetőgépek sok száz
kötő bizonyítvány és ajánlatok
egész Ausztria és Magyarország-
ból, melyek bárkinek díjlatlanul
megküldetnek. Keltetőgépek
tyúk-, liba-, fogoly-, fűcán- és
kacatojásokhoz. Keltetőgépek
részteltetésre. Keltetőgé-
pek szabadalmazva Ausztriában
és Magyarországon. — Egyedül
készítje G. Mücke, Reisen-
berg 2. szám, bei Wien. —
Ezen szakmában egyedül gyár.
3411

LEGYEK

konyhából, kamrából, mé-
szárszékből, istállóból, vá-
gőhidról biztosan elűzet-
nek, ha a falakat
LEGY-BONODORRAL
meszeljük. Legjobb már
kora tavasszal. — Egy kiló
elegendő 25 □-méterre, 5
kg. leirással 6 kor. franco
utánvétellel. Megrendelhető
FODOR FERENCZNÉL
Budapest, VIII.,
Kisfaludy-utca 40/H.
Számos elismerőlevél. 3325

Mit árul!?

Klár Andor, Debreczen
Áruosztály:
Szenet.
Mészet.
Mütrágyát.
Nyersolajat.
Gépolajat.

Műszaki osztály:
Modern malomberendezéseket.
Gőzgépelepeket.
Diesel-nyersolajmotorokat.
Gáz- és gőz- és víz- és gőz-
gép- és gép- és gép- és gép-
és mindenféle bankügyletet.

Bankosztály:
Kioszkokból: törlesztéses
köcsönöket elad és vesz
föld- és erdőbirtokokat le-
bonyolít parcellázásokat
és mindenféle bankügyletet.

Legjobb összeköttetés! 3797

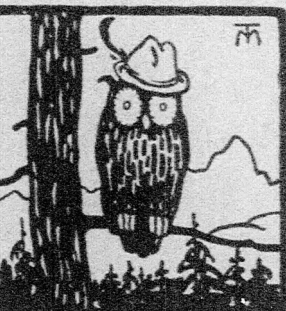
Egy 16 ló-
erejű Fow-
ler-féle compound-
gőzekekészlet,
négyvasu mélyítőkével
legjobb üzemi körben, **jutá-
nyos áron eladó.**
Ajánlatok „Gőzeke-
készlet” jelige alatt a
kiadóhivatalba kéretnek.
2260

1,000.000 Vadrózsacsemete

duz gyökérzetel, érett,
egyeses 2-3 éves példá-
nyok, nemesítésre legalkal-
masabb. 140-280 cm. 100
db 7 kor., 1000 db 60 kor.
Továbbá **vállalat kert-
alakításokat** terv- és
költségvetés szerint, kert-
gondozást, felügyeletet,
őszi és tavaszi gyümölcs,
diszfa, cserje-metszést és
ültetést. 3857

Lendvay János
táj- és műkertész
I. ker., Bors-utca 22., nov.
elsőtől telep és iroda: Al-
kotás-utca 14., Flora kert,
Budán

A hol katalajánk nem kaphatók

képe, nyáron és őr-mesivó «P» most
még jelent egy képes
árjegyzékünket.
Josef Pichler & Söhne
cs. és kir. udvari kalappárhoz
Graz, Körösstrasse 7. 3862

Virágágyak

zsuaptakarók
kiváló vastag minőségben meg-
rendelhetők bármily mértékben
m²-ként 1 kor. 33 fill-ért **Pollak**
Ignác szalmaárny-gyártóból.
Soroksár. 2070

Mintagazdaság!

Város és vasút mellett fekvő sik
elsőrendű talaju, ősidők óta belter-
jesen házilag kezelt, szépen tagosi-
tott és kikerektett 800 holdból álló

birtok

takarmánykészletekkel, konven-
ciós gabonával, őszi vetéssel,
nagy prima marhaállományával,
számos géppel és eszközzel együtt
235 000 forintért eladó. Parkban
álló urfalak, terjedelmes szemes
gyümölcsös, szilárd gazdasági
épületek, dohánytermelés, bővebb
fövilágosítást ad

Velencei Zsigmond
Budapest, VII., Izabella-
utca 8. sz. Válaszbélyeg.
3871/a

1000

szó módszere. Schidlof Altai,
német nyelvű „magántanulása”.
Német nyelv latin betűkkel. Meg-
jelent 10 füzetben. Ára 6 korona.
Gyűjtőmappával 7 korona. Minta-
füzet ingyen. „Patria” r.-i könyv-
kereskedése, Budapest, IX. ker.,
Üllői-ut 25.

4 szobás modern lakás buda- pesti ujonnan épült házban **szövetke- zeti házrész** eladó. Cím a kiadóhiva- talban. 1172

Vétel

Használt, de jó karban levő
gazdasági holt fil-
szerelest keresek azonnali átve-
telre. Megkecséket „Héves-
megyei gazdaság” jeligére kérek
a kiadóhivatalba. 2307

Kerestek megvételre egy
használt járgányt és
szecsavágógépet, lehetőleg egy
lóra. Ajánlatokat kérem Csörgői
uradalom, Csörgő Zemplén m.
2802

Leégett cséplőket, vasrá-
mását 4, 6, 8 lóerejűt
legmagasabb ár- és kész-
pénzfizetés mellett vásárol

Rohlik Ferencz,
Temesvár.
1968

ROBOZ ÓDON és TÁRSA

KEMÉNYFARIVITEL,
BUDAPEST, V. ker.,
Váczi-körút 82/a
VEZNEK mindennemű
keményfát és pedig: tölgy-,
kőris-, jászor-, hárs-, szil-,
gyertyán-, bükk-, éger-, ose-
resznye-, kőrtetét stb. 60m-
bolyu és met-zett állapotban. 3742

Bérlét

Erdély legnagyobb forgalmu
mezővárosa közvetlen
közeleiben, a város mellett, 50
katasztrális hold kitünő föld több
évre bérbendő, amely mindenre
használható, a legbiztosabb tőke-
befektetés, amely alapját képez-
het nagyobb üzletnek is. Cím:
Jósa Gyula - inest-havasallji
gazdasága, u. p. Nagy-Kalota
(Kolozs megye). 2261

Eladó, esetleg hosszabb időre **bérbe-**
ben **2 jól jövedelmező vizimalom,** mely közül az **egyik**
3 kövű a községben, a másik **5 kövű** onnan 3 kilométerre
fekszik. Mindkettőhöz külön molnárlakás melléképülettel és köz-
vetlen mellette körülbelül **30 kat. hold birtok,** melynek
egyharmad része erdő, tartozik. Ugy a malmok, mint tartó: ékai
kitünő karban vannak és állandó, elegendő viz és örléssel bir.
Bővebb felvilágosítást ad **Nuszbächer Ignác, Eezyény,**
Szolnok-Doboka m. 3869

Csépelt lenszalmát
legjutányosabb áron vesz a
„**PANNÓNIA**” Kender- és Lenipar Részvénytársaság,
Budapest, V., Béla-utca 5.
3864

SZALMA
helyett almozási ezélokra rendkívül alkalmas
kitünő felszívóképességu, az Ecsedi lápon termelt
Alom-tőzeget
vagonrakományos lételekben, jutányos áron ajánl
Holländer Adolf és Fia
DEBRECZEN
3770

Most jelent meg
AZ ÚJ MAGYAR
BORTÖRVÉNY
3-ik bővített, egyedüli teljes
kiadása, az összes rendeletekkel és
a törvény indokolásával.
Jegyzetekkel és ma-
gyarizatokkal ellátta **Dr DRUCKER JENŐ.**
Ára 1 korona 50 fillér.
Megrendelhető a „Patria” r.-t. könyvke-
reskedésétől, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Nincs többé bűz!
A **Bonodor folyadék** a legbűzősebb árnyékszék
szagát hosszabb időre rögtön eltávolítja. **Elegy-
súlyu 5 kg. csomag bérmentve 7.50 K.**
(Elegendő egy évre.) **1 kg. próbacsomag**
2.50 K. csomagolással, szállítás nélkül.
A **Bonodor por** vizeldék azonnali szag-
talanítására kitünő szer. 5 kilós posta-
csomag bérmentve 7 K., 1 kilós próbacsomag
2 K. csomagolással, szállítás nélkül. Szétküldés
kiszárazott vagy utánvétellel. Számos elismerőlevél.
Vezérképviselő: 3324
FODOR FERENCZ
Budapest VIII., Kisfaludy-utca 40/H.

BÉRLEVELEK
(Szegődségi levelek) dbja. . . . . 5 fill.

SZEGŐDSÉGI
KÖNYVVEOSKÉK
darabja . . . . . 10 fill.
Az új orelátörvény alapján összeálltva. — Az 1908.
nov. 1-én életbelépett orelátörvények kivonatával.

ELBOCSÁJTÓ
BIZONYÍTVÁNY
darabja . . . . . 2 fill.

SZEGŐDSÉGI
FŐKÖNYV
25 ives darabja . . . . . 2.50 kor.
50 ives darabja . . . . . 4.- kor.
100 ives darabja . . . . . 7.- kor.

A fentieket állandóan raktáron tartjuk s azokból bár-
milyen mennyiséggel azonnal szolgálhatunk. : :
„Patria” irod. vállalat és nyomdai r.-t.
BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

Főgépeszi állást keres ke-
restény nagy-
 bizonyítványokkal és oklevelekkel
 rendelkező gépész. Tökéletes
 jártassággal bír szeszyárak,
 motorok s mindenemű vil-
 lanyművek kezelésében.
 Hossza időn át volt a Dunántúli
 egyik legnagyobb mintagazdasá-
 gának főgépesze s az uradalom
 egész ipari üzemének vezetője.
 Cím: a kiadóhivatalban. 2327

Könyvelői, számviteli vagy
 bármely gazdasági állást keres január 1-re 35 éves,
 okleveles, mérlegképes gazdasági.
 Teljesen jártas az egyes, kettős
 könyvvitelben és az összes külső
 gazdasági munkálatokban. Jó
 bizonyítványokkal rendelkező.
 Szíves megkereséseket a kiadó-
 hivatal Megbízható 2322-2222
 alatt továbbít.

Gazdasági iskolát jeles és jó
 sikeresül végzett, kétszázötven
 éves, gazdasági állást keres január 1-re 35 éves,
 okleveles, mérlegképes gazdasági.
 Teljesen jártas az egyes, kettős
 könyvvitelben és az összes külső
 gazdasági munkálatokban. Jó
 bizonyítványokkal rendelkező.
 Szíves megkereséseket a kiadó-
 hivatal Megbízható 2322-2222
 alatt továbbít.

Uradalmi fotiszt keres töké-
 mellet nagyobb uradalmat
 perzentuális közlésekre, vagy
 egy vasút mentén, közel egy
 városához 1000-1500 holdas
 prima bérletet, vagy pedig
 megvételre egy 750-ig me-
 gerthelt 1000-1500 holdas
 prima birtokot. Ajánlatok
 keretnek Neumann Ede or-
 mére, Oszt. M. bank, Buda-
 pest.

Segédíszít alkalmazást keres
 gazdasági akadémiát tanított
 jelleggel végzett, katonahíde-
 zetszénnek eleget tett, 24 éves,
 rom. kath. vallású, nőlen egyén.
 Cím: a kiadóhivatalban. 2324

Urasági inas ajánlkozok előkelő
 finom ur házhöz kon-
 vencióra, jó bizonyítványokkal
 rendelkező, kívánatra bemutat-
 kozni elmegy, szíves megkeresés
 a kiadóhivatalban. 2326

Kertész, nő, gyermektelen ál-
 lást óhajt elnyerni
 földművelésre. Műsán már több
 földművelést mint önálló kertész
 munkáját gazdaságba is elismerte. A
 kertészet ágazatában teljes jártas-
 sággal bír. Cím: Huter Kálmán
 kertész, Budapest, V. Kárpát
 7 szám. 2331

Gépezs, lakatos-esztergályos,
 33 éves, alkalmoz-
 volt gazdaságokban, gézmű-
 lésben, szeszyárban, gőzkeze-
 lésben, műhelyvezetésben jártas,
 hazai és külföldi gyakorlati
 állást keres; beszél magyarul,
 németül, tótul. Jeltus J. Lunden-
 burg, Vasut-utca 21. 2333

Okleveles gazda, ki bírja a
 nyelvet tökéletesen, kevéssé a
 németet. gazdasági segédíszít
 állást keres. Megkeresést a kon-
 dicziók megírásával Fürst F. F. F.
 okl. gazda Sírmező, u. posta
 Pókostelek, Bihar m. címre
 kérem. 2325

Segédíszít alkalmazást keres
 némi gyakorlati bíró, földmü-
 vesiskolát végzett, 19 éves, rom.
 kath. vallású, nőlen egyén, ki a
 tejjárási gazdaságban jártas és az egy-
 szerű gazdasági könyvek vezeté-
 sében. Cím: Pest J. Lajos, Jász-
 berény. 2334

Nős vagy nőlen gazdasági
 állást keres háztartással
 bíró, földművelés- és IV. közép-
 iskolát végzett, 9 évig gyakorlati
 és jó írassal, 28 éves egyén, ki
 jelenleg is mint uradalmi ispán
 működik. Felvilágosítást ad az
 uradalmi jószággazdálkodásról. Al-
 lást újvire betöltheti. Cím:
 Urad. ispán Szukla (Temes m.).
 2333

Gépezskovács szeretne egy
 uradalomba jutni vagy gépezs-
 kovácsnak vagy gépezsgépezs-
 nek, esetleg másodgépésznek,
 gőzkezelőnek. Ért minden gasda-
 sági géphez: arató-, fűkaszály,
 kapáló- és vetőgéphez, kettős
 rúdzerű gőzkezelő és cséplő-
 géphez; továbbá a lovak állást
 és az egész kovácsmunkát is jól
 ért. Jozan és dolgozni szerető
 ember, 32 éves, hiszsaládú.
 Cím: Ujvári Ferenc gépezs-
 kovács Enyingen, Vas Gereben-
 utca. 2336

Állatok

Eladó 12 darab 3-4 éves vörös-
 tarka és 4 drb 4 éves ma-
 gyar tinó, 500 kg körüli átlag
 súlyúval. Megkereséseket, az ura-
 dalmi intézősége címére, Kóka,
 Pest m. keretnek. 2276

Eladó 10 7 éves, árga, berélt,
 135 cm magas, 160 cm. magas, figuráns, hibátlan
 és biztos járású, Ráko palotán,
 Budapest mellett, Radich József,
 Vasut-utca 29. 2275

Saanen hali félvér kecsényi
 eladó vagy felesbe
 kiadó. Bővebbet Budapest, I.,
 Hegyalja-utca 4. Házmest. rnéi
 2299

Yorkshire tenyésztőanyag első-
 rendű minőségben
 kapható dukai Takách Ferenc
 gazdaságában, Duka, Vas megye.
 2093

Yorkshire választott és 5 hó-
 napos malacok el-
 adók elő súlyban 120 filléért a
 kétórnyalaki gazdaságban, Pápa
 mellett Veszprém m. 2313

Fülp Ede magyar-nadasi
 gazda ágán n. 120
 drb ruzska an ajuh és 4 kos, 80
 drb ezidei tenyészárny, tenyész-
 tésre való, külön kondic. lóban,
 eladó. Tudakozódástani tulajdo-
 nosul Magyar-Nadasi, vasut,
 post, távirtdaálom. 2314

Eladó gazdaság bérbeadása miatt
 35 drb bonyhádi-szimmen-
 tháli vörös arka tuberkulára nem
 reagáló, kiváló szép tenyészár-
 ny. Cím: Stern Tes vé ek Barcs-
 telep, Somogy megye. 2315

20 drb 1-3 éves kora, igen
 szép pirosarva fűsz,
 tenyésztet fel-ágásra miatt jut-
 nyosan eladó. Cím: Peresí
 gazdaság, via Nagysalló. 2316

Muraközi
 hidegverü (nori) igás
 tenyész-lovak

vásárlásánál közvetlen a
 tenyésztőktől, segédkezése-
 met felajánlom s a folyó
 évben Muraköz és vidéken
 tartandó lóvásárok jegy-
 zékét kívánatra szívesen
 kiadom. Elsőrendű referen-
 cziák rendelkezésre állnak.

Czímem:
IDÖSB HEINRICH MÖR
 lóvásárló ügynöksége
CSAKTORNYA (Muraköz),
Törv. bej. özég.

Sürgönczim:
Heinrich Senior,
Csáktornya. 572
Interurban - Telefon
33. szám.

Borju-eladás.
 Néhai Nagy Miklós utódánál,
 Nagy Dénes földbirtokosnál
 prima elsőrendű

1/2 és 2 éves erdélyi
ökörborju
 nagy választékban kapható.
 Levélczím: **Nagy Dénes**
 földbirtokos Torda (Torda-
 Aranyos megye). 3843

Elsőrendű eredeti
bonyhádi
teheneket
 hasasokat, borjasokat és
 tenyész-bikákat
 bármely időben, bármely
 mennyiségben kuláns ára-
 ron szállít: 3146

KLINGER MÖR
 tenyész- és haszonszállító
 Kispes. Lakás és istállók:
 Kispes. Kölcsei-utca 5. sz.
 Levél- és sürgönczim nyomas.
 Telefon. Kispes 38. Sajtó házbán.

Legelsőrendű bonyhádi
eredeti
teheneket, friss borjaso-
kat, hasasokat s tenyész-
bikákat bármely időben,
 bármely mennyiségben cou-
 lansul és legolcsóbb áron
 szállít:

Fenyves Flaschner Sándor
 tehénkereskedő.
 Levél- és sürgönczim:
 Budapest, VII., Bethlen-u. 29.
 Telefon 170-18.
 Istálló: Kispes, Üllői-ut. 4.
 Telefon „Kispes 38.”

Elsőrendű fajjegű
örök és
üszőborjukat
 1-2-3 éves korban, to-
 vábbá hízalásra v. járomba
 való tarka ökröket, ugy-
 szintén hasas v. friss fejős
teheneket
 a legjutányosabb árban
 egyesség szerint bármely
 vállalkozunk. 269
SPITZER és WEILER
Czellődmők.

Elsőrendű
Bonyhádi faj
örök- és üsző-
borjukat
 1-2-3 éves korban, to-
 vábbá hízalásra vagy já-
 romba való tarka ökrö-
 ket, ugyszintén hasas vagy
 friss fejős teheneket a
 legjutányosabb árban egy-
 zesség szerint bármely men-
 nyiségben szállított és istállóm-
 ban állatok állandóan kap-
 hatók.

Elsőrendű
Bonyhádi faj
örök- és üsző-
borjukat
 1-2-3 éves korban, to-
 vábbá hízalásra vagy já-
 romba való tarka ökrö-
 ket, ugyszintén hasas vagy
 friss fejős teheneket a
 legjutányosabb árban egy-
 zesség szerint bármely men-
 nyiségben szállított és istállóm-
 ban állatok állandóan kap-
 hatók.

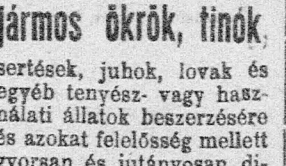
Neizer Antal, Dombóvár
 Tolna megye. 3772

Valódi bonyhádi
friss fejős, hasas
tehenet és minde téle
tenyészállatot
 szállítok a legjutányosabb
 árban, a legjobb minőség-
 ben és bármely mennyiség-
 ben: a tejhozamra nézve
 garanciát vállalok és a
 legszolidabb kiszolgálást
 biztosítom. — Istállóm-
 ban állatok állandóan kap-
 hatók. 1118

Hoffmann Dávid
 Paszta-Szentgyörgyi börtő
Bonyhád, Tolna megye.

Erdélyi Kereskedelmi
Társaság
Fodor és Társai
 megbízásokat elfogadnak
jármos ökrök, tinok,
 sertések, juhok, lovak és
 egyéb tenyész- vagy hasz-
 nálati állatok beszerzésére
 és azokat felelőség mellett
 gyorsan és jutányosan di-
 rekt forrásból közvetítik
Czím: Erdélyi Kereskedelmi
Társaság Kolozsvár, Szent-
egyház-utca 2-ik szám.
 Telefon 311. 412

Általános elismert leg-
 első-
 rendű **jármos magyar-**
fajú erdélyi-ökrök, 1
és 2 éves ökr-borjak
és beállítani való
tarka-ökrök
 egész éven át a legnagyobb
 választékban és jutányos
 áron kaphatók:
Papp Testvéreknél
Szamosujvár
(Szolnok-Doboka m.)

Vadászpuskák nagy alkalmi
 vevetelre: Első-
 rangú kípóhajt, jó, modern
 vadászpuskák nagy választékban
 és igen olcsó árban. Többek
 közt angol eljettoros Ham-
 merles, Skott, London, Sprin-
 ger Kirner (szereg), Kézi-
 munka kidolgozású finom Lan-
 kaszter, automatikus Browning
 és ismétlő Winchester, golyós
 Express, távcöves Manlicher
 Schönauer, Hammerles-Dril-
 ling és több más finom puszka
 és ismétlő pisztoly még
 eddig nem létezett olcsó
 árban kaphatók Radonál: Egye-
 tem-tér 5. (nem Egyetem-utca.)
 Használt de jó puskták veszek és
 becserélek. Telefon 105-82.
 Ugyanítt egy motorkegélőpár
 oldalkocsival együtt igen olcsón
 eladó. 3944

Széná, legprimább minőség 500
 méter eladó Bácskában n.
 ki emz korona mázsája. Cím: a
 kiadó. 2801

Bérbeadás m'att eladó 7 drb
 szekér, egy geplé és 2 darab
 szeczkavágó és egy tróir. Meg-
 tekinthető Sívó Jenő, Abony,
 (Pest megye). 2317

Gyümölcsfák ellenségei és
 védekezés. Irtó Wenzinger Mátyas.
 1 korona előzetes betöltése elle-
 nében bérmentve küldi a Patria
 r.-t. könyvkereskedése, Budapest,
 IX., Üllői-ut 25.

Gróf Teleki
Arvéd
 drassól uradalmában,
 posta Koneza, kaphatók:
Magyar igásökrök
Bikák
Tehenek, üszök
 Államilag ólomzárótt
 aranka luczernamag
24 táresás kétsoros
 boronák, kéregképző-
 vetési hengerek és
 Lámpanelhűli csibe-
 keltető-gépek. 3331

Vegyesek
 Felstartásra 100-150 növen-
 dek gulyamar-
 hát, k'tinó tá armayzással ked-
 vező feltételek mellett röjgion el-
 fogad a Görögyszállási bérőség
 Fibisen, Temes m. 2268

Harmados tartásra 2 évesnél
 idősebb növendék
 marhát 1 é i tartásra, valamint
 b'itit feles tartásra elfogad már
 október tizenötödiktől csatái
 gazdaság, Veszprém megye. 2277

FAKULT
BŐRKABÁTOK
 sőtét szinekre tartósan
 festetnek 1722
HALTENBERGER BELA
 ruhafestőgyárában, Kassa.
 ALAPITTATOTT 1810.

Eladás
 Alkalmi zongoravétel.
 Bösendorfer, Schweighoffer
 Kern-Wirtl kiváló mesterek
 gyártmányai 200 forinttól
 feljebb. Fianinók 160 forint,
 új zongora vagy pianó 250
 frttól feljebb, minden árban.
 Zongora-, cimbalomhang-
 lások helyben és vidéken
 szakavatott munkások által
 gyorsan és olcsón eszközöl-
 tetnek. **BEMENYI MIHALY**
 a Magyar Kir. Zeneakadémia
 szállítója. **BUDAPEST, VI.**
 Király-utca 53. sz. 1139

Vadászpuskák nagy alkalmi
 vevetelre: Első-
 rangú kípóhajt, jó, modern
 vadászpuskák nagy választékban
 és igen olcsó árban. Többek
 közt angol eljettoros Ham-
 merles, Skott, London, Sprin-
 ger Kirner (szereg), Kézi-
 munka kidolgozású finom Lan-
 kaszter, automatikus Browning
 és ismétlő Winchester, golyós
 Express, távcöves Manlicher
 Schönauer, Hammerles-Dril-
 ling és több más finom puszka
 és ismétlő pisztoly még
 eddig nem létezett olcsó
 árban kaphatók Radonál: Egye-
 tem-tér 5. (nem Egyetem-utca.)
 Használt de jó puskták veszek és
 becserélek. Telefon 105-82.
 Ugyanítt egy motorkegélőpár
 oldalkocsival együtt igen olcsón
 eladó. 3944

Széná, legprimább minőség 500
 méter eladó Bácskában n.
 ki emz korona mázsája. Cím: a
 kiadó. 2801

Bérbeadás m'att eladó 7 drb
 szekér, egy geplé és 2 darab
 szeczkavágó és egy tróir. Meg-
 tekinthető Sívó Jenő, Abony,
 (Pest megye). 2317

Gyümölcsfák ellenségei és
 védekezés. Irtó Wenzinger Mátyas.
 1 korona előzetes betöltése elle-
 nében bérmentve küldi a Patria
 r.-t. könyvkereskedése, Budapest,
 IX., Üllői-ut 25.

Arankamentes
 vagy legalább
 arankamentesíthető
 kisarankás
lóhere- és
luczerna-
magot,
baltaczimet
 valamint mindenféle egyéb
 gazdasági magvakat
vásárol
 a legmagasabb áron

HALDER
 utóda
 mag nagykereskedése
 József főherceg 5 os. és kir.
 fensége v. udvari szállítója,
Budapest,
V., Bálvány-utca 6. sz.

A mezőgazdasági munkák
 és teendők honapról hónapra
 és teendők mezőgazdaság min-
 den ágában. Szerkesztette: **Kodo-**
lányi Antal Ára füve 3 K,
 vászonköt 4 K. Megrendelhető
 a „Patria” r.-t. gazdasági
 könyvkereskedésében,
 Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KEDVEZŐ VÉTEL!
 A székesfehérvári közelében fekvő
 1600 magyar holdból álló, bel-
 terjesen hízlag kezelt és dasan
 felszerelt, szép, rendezett

BIRTOK
 ösi vetéssel, takarmánykeze-
 léssel, konvencziós gabonával,
 élő és holt főszerkezettel együtt
 200.000 forintért eladó. A vételir
 felérseze állandóan a birtokon
 maradtak. Megfelelő irllak, szá-
 mos gazdasági épület, nagyobb
 tejjárási naponta 20 fit bevét-
 telrel, 100 darab fajmarha, gépek,
 eszközök, hintók. Bővebb felvil-
 lágosítást ad

Velencei Zsigmond
 Budapest, VII., Izabella-u. 8.
 Válaszbélyeg! 3871

Préselt
buzaszalmát
 és
zabszalmát
 szállít elsőrendű minőségben
 és legolcsóbban

Ehrenreich Béla
Bajmok
 (Bácska). 6880

Hirdetési ár 25 szék
 minden szék 4 fillér,
 den szék 8 fillér
 A legkisebb hirdé-

Betöltendő
birtokosok
KIS HZ

Földbirtokosok figy.
 Díjmentes állásköz-
 A Magyar Gazdál-
 Erdőtársulat Ország-
 sülete (Budapest, IX.,
 25 sz.) felhívja s i. bi-
 bérlió urak figyelmét.
 állást közvetítő os-
 hol gazdálterek a legelő-
 állásokra elő vannak je-
 Az állásközvetítés t-
 díj mentes — Me-
 esőtlen az egyestül-
 gátóság az betölté-
 lára megfelelő gy-
 tet ajánl s a tulaj-
 os állások bizonyít-
 olatát és eddigi
 sükre vonatkozó
 megkötél.
 Tisztelettel felkér-
 birtokos és bérlió
 hogy gazdasági áll-
 töltése esetében alábbi
 sület állásközvetít-
 lyát igénybe vonni
 kedjenek.
 A M. Gazdaltársulat és
 Országos Egyesülete

Betöltendő
Kulcsár, izraelit,
 családu,
 teendőkben jártasságú,
 tk. Személyesen írott
 bizonyítványmásokkal
 vissza nem adának, Na-
 gazdasághoz (pos-
 pusztá-Kócs) külden

Béresgazda, nagyok
 gyakorlattal január 1-re
 kiscsaládu, józan gar-
 rádi Béruradalom Szé-
 rád megye.

A szécsényi bért
 elselj belépésre nos,
 gazdasági keresetek.
 uradalomban hosszab-
 latot k' mutatható és jó
 ványokkal rendelkező
 lita és bizonyítvá-
 kérélti feni címre.

Ispán (segédíszít)
 belépésre kére
 vallású, fiatal, nos,
 szerényigényű, ki lly-
 ben nagyobb gazdasá-
 gban hosszab ideig alkali-
 katorai kötelezettség-
 tett, jó bizonyítvány-
 irással bír, belső ga-
 egyszerű könyvvézetés
 sajátkezűleg lemm
 nyitványt, melyek v
 kildetnek, küldje: Ká-
 Karácsond (Heves m-
 mére.

Keresek ezonnál be-
 l. rael tá, to-
 emt ert gazdaságomban
 liztet. Javdrtimzást
 tá és 600 kor. Aján-
 nyitványt ásolatokkal.
 Ernő szimr, Padé, Tord
 intézőnk.

Gépezs-kovács ke-
 lépésre ki nagyobb ga-
 ban mint éven konv-
 minőségben már alkali-
 jó bizonyítványokkal r
 gazdasági gépek karba-
 ért, jó lóvasaló. Bizo-
 másolata beküldeni
 melyek vissza nem.
 Cím: Klein Aladár,
 (Heves megye).

Kertész, hosszab g
 mint konyha, meleg-
 házak kezelését en telj-
 január 1-én való bel-
 restetle. Ajánlatok lly-
 m'scolatokkal, melyek
 rda'nak, fizetésigény-
 lésével **Holtscher**
 földbirtokos címére
 pr. Ziroz küldendők.
 iskolát végeztek elő-
 sülnék.

Munkafelügyelőt
 bérzadásgágnunkba, az-
 péssel. Évi lere 320 r.
 pesti mérő kétszeresít-
 só, 20 kg. szalonna, 1
 csizma, 1000 [C]-ól,
 100 [C]-ól kerü 10 dr,
 liter tej, 8 méter fa,
 séhez szalma, vagy sz-
 glás. Szállítkezéleg írt
 ványok Mithels lly-
 Kukujevi, Szerem m-
 zendők.

GÖZMIVELÉS.

Nagyobb területek **szántását** eredeti **Fowler-féle gőzekével**, épügy **mélyrigolozást** szőlőtelepítésekhez elvállal **WOLFF ERNŐ** gőzszántási vállalkozó **Budapest-Kelenföld.**

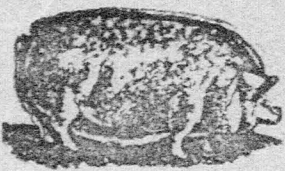
Acetylen-lámpák.

Gőzeke-, Spritzbogen-, kocsirud-, kézi-, asztali-, fali-, függő-, istálló- és udvari-lámpák, nagyon praktikus függő ivlámpák gazdaságok és gyárak részére.

VASS GÉZA és FIA, Budapest, VI., Liszt-Ferencz-tér 6.

Arjegyék ingyen és bérmentve. Sürgőnyczim Dunlop. Telefon 65-43.

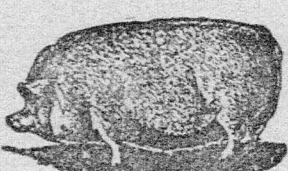
Sertéseladások és vételek legjobb és legpontosabban eszközöltetnek sovány ugy hizott állapotban

URL REZSÓ

sertésbizományosnál, Budapest, VIII., Népszínház-u. 22. (Polgári sertésde bérpalota.)

Telefon: 97-05 Interurbán. Pelvilágosítással készre szolgál.

Éladó rendkívül jutányos árban **2300 magyar holdas birtok,**

2 órányira Budapesthez, csinos kastély, kitünő gazdasági épületek.

Röjtöki Bauer Antal

Budapest, VIII., Baross-utca 4. szám. Telefon 166-66.

Birtok kerestetik

körülbelül 1000 kat. hold Arad, Bihar, Csanád, Csongrád, Szolnok, Temes megyében, megfelelő urilakkal és 1500-2000 hold g Heves vagy Szolnok megyében, lehetőleg szép urilakkal.

Beyer Károly, Budapest, V., Báthory-u. 5. Telefon 12-85. 3101 Telefon 12-85.

Megyei gazdasági egyesületi titkári állás pályázata.

A Barsmegyei Gazdasági Egyesületnél, Léván, lemondás folytán, a titkári teendőkkkel foglalkozó, gazdasági akadémiát jó sikerrel végzett fiatal gazda nyer mint

önálló titkár

alkalmazást 1909 november elsejétől.

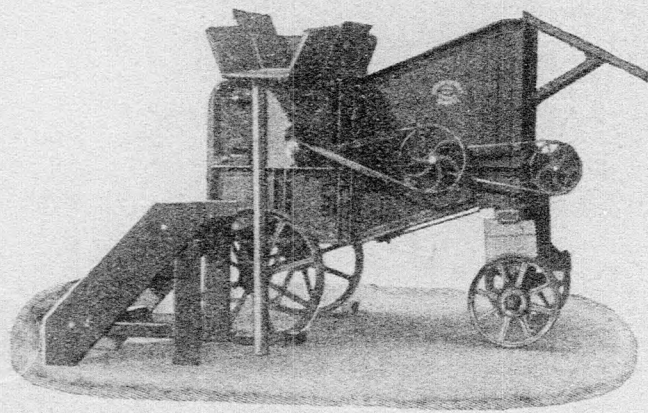
Végleges alkalmazása egy évi próbaidő után történik. Fizetés egy évre 2400 (kettőezernégyszáz) korona.

Kérvények sajátkezűleg írva, fényképek, bizonyítvány-másolatok, elméleti és gyakorlati képzettség feltüntetésével mielőbb, de **legkésőbb bezárólag október 22-éig, express feladva, DOMBAY VILMOS egyesületi elnökhöz** küldendők, **Bars-Endréd.** Előnyben részesülnek azok, kik ezen a téren vagy valamely gazdasági akadémián mint tanárságédek eredménnyel működnek.

373

Barsmegyei Gazdasági Egyesület elnöksége.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE SZAB. KUKORICZASZÁRTÉPŐGÉP

Arjegyék és ismertetés ingyen és bérmentve.

az **egyedüli** szerkezet, mely a tengeriszárát minden részeiben a **legtökéletesebben feltépi** és nem vágja dugószerű darabokra, mint az amerikai rendszerű gépek. **Az egyedüli gép, melylyel takarmányrépa, répafejek levéllel, egyidejűleg a tengeriszárral a legtökéletesebben felaprithatók** és így egyszerre besavanyíthatók. Ezen **kettős művelet semmiféle más géppel nem végezhető**, mint az „Ásványi“-féle tengeriszártépőgéppel. 1909. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalomtulajdonos

„NICHOLSON“

GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST, VI., VACZI-UT 17. SZ.

K

AZ ORS

Az Országos Magyar

Nem tagok
Egész évre 24 korona

AZ OMG

Ülésnap

1909 október 18.

19.

21.

az „Országos Magyar

igazgató-választás

„Gazdasági Egyesület”
végreha

III. rend

(A tárgysorozatok
mában.)

az Országos Magyar

közgazdasági

f. évi október 18.
órákor a Köztelek-
Köztelek-utca
ülésére.

Tárgyak:

1. Szakosztály
2. Állásfoglalás
reform sérelmes

A MAGYAR

ME

SZÖVEG

V. KER